

**PITYPANG ÓVODA
LÖWENZAHN KINDERGARTEN
MÓR**

**Mozogni, játszani jó!
pedagógiai program**

OM –azonosító: 029851	Négele Helga óvodavezető
Legitimációs eljárás	
<p>...../2013. (VII. 16.) határozat számon elfogadta:</p> <p><i>Forstner Zsuzsanna</i> ..... Forstner Zsuzsanna nevelőtestület nevében</p> <p><i>Izményi Ferencné</i> ..... Izményi Ferencné KT elnöke</p>	<p>Véleménynyilvánítók:</p> <p><i>Hartlner Móder Edina</i> ..... Hartlner Móder Edina Szülők Fóruma elnöke</p>
<p>..... / 2013. (VII. 16.) határozatszámon jóváhagyta:</p> <p><i>Négele Helga</i> ..... Óvodavezető aláírása</p>	<p>Egyetértését kinyilvánító:</p> <p>..... Fenntartó nevében</p> <p>..... Német Nemzetiségi Önkormányzat nevében</p>
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.mor.hu/varosiintezmenyek/ovodak Verziószám: 1/2013.</p>	<p>Érvényes: A kihirdetés napjától 2013. 09.01. visszavonásig</p> <p>Készült : 5 eredeti példány</p>

Mozogni, játszani jó!

Pedagógiai program

2013.

A pedagógiai programot készítették:

Bagotainé Surányi Zsuzsanna óvodapedagógus

BaloghnéEöry Ildikó óvodapedagógus

Bergerné Horváth Ildikó német nemzetiségi óvodapedagógus

Forstner Zsuzsanna német nemzetiségi óvodapedagógus

Geszler Józsné óvodapedagógus

Győrfi Krisztina óvodapedagógus

Hartl Tiborné logopédus, gyógypedagógus

Hegedüsne Apolczer Edina óvodapedagógus

Hornich Teréz német nemzetiségi óvodapedagógus

Izményi Ferencné óvodapedagógus

Kántor Gáborné óvodapedagógus

Király Erzsébet fejlesztő óvodapedagógus

Linczné Ruff Ágnes német nemzetiségi óvodapedagógus

Nagy Péterné gyermektánc oktató óvodapedagógus

Négele Helga német nemzetiségi óvodapedagógus

Steinherrné Géringér Ildikó gyógy testnevelői óvodapedagógus

Toloczkoné Haász Andrea német nemzetiségi óvodapedagógus

Tóthné Kőhidi Zsuzsanna német nemzetiségi óvodapedagógus

Az óvoda adatai:

Az óvoda neve: Pitypang Óvoda
Löwenzahn Kindergarten

Székhelye, címe: 8060 Mór, Erzsébet tér 13.
Tel/fax: 22/407-174
Tel.: 22/562-259
e-mail címe:
postmaster@erzsebetovi.axelero.net

Az óvoda felügyeleti szerve: Mór Városi Önkormányzat
Cím: 8060 Mór, Szent István tér 3.
Tel.: 22/560-802 Fax: 22/560-822

Az óvoda vezetője: Négele Helga

Az óvodai férőhely száma: 240
Az óvodai csoportok száma: 8

Tartalomjegyzék

	Oldalszám
Tartalomjegyzék	6
Küldetésnyilatkozat	9
1. Bevezetés	10
1.1. Külső környezeti hatások	10
2. Személyi és tárgyi adottságok	11
2.1. Tárgyi adottságok és feltételek	11
2.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei	12
2.3. Személyi feltételek	14
2.4. Nevelőtestület képzettségi és szakképzettségi mutatói	14
2.5. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága az elmúlt öt évben	15
2.6. Az óvoda belső továbbképzési rendszere	15
3. Program beválás	16
4. AA pedagógiai program jogszabályi háttere	17
4.1. Gyermekképünk	18
4.2. Óvodaképünk	19
4.3. Nevelési elveink	20
4.4. Az óvodai nevelés célja	21
4.5. A program rendszerábrája	23
5. Az óvodai nevelés feladatai	24
5.1. Az egészséges életmódra nevelés	24
5.1.1. Az egészséges életmódra nevelés célja	24
5.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	25
5.1.3. Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások	26
5.1.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	28
5.2. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	28
5.2.1. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés célja	29
5.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	29
5.2.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	30
5.3. Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés	31
5.3.1. Az anyanyelvi nevelés célja	32

5.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	32
5.3.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	32
5.4. Német nemzetiségi nevelés	33
5.4.1. A nemzetiségi nevelés célja	34
5.4.2. A nemzetiségi nevelés, képzés feladatai	34
5.4.3. Az óvodapedagógus feladatai	36
5.4.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	37
6. Szervezeti és időkeretek	37
6.1 Napirend	37
6.2. Heti rend	38
6.3. Az óvodapedagógus feladatai	39
7.A program tevékenység formái	39
7.1.Játék	39
7.1.1. A játék célja	40
7.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	40
7.1.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	42
7.2. A mozgás	43
7.2.1. A mozgásfejlesztés célja	44
7.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	44
7.2.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	47
7.3. Ének- zene, énekes játék, gyermektánc	47
7.3.1. A zenei nevelés célja	48
7.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	48
7.3.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	49
7.4. verselés, mesélés	50
7.4.1. Célja	50
7.4.2. Az óvodapedagógus feladatai	50
7.4.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	50
7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	52
7.5.1. A vizuális nevelés célja	53
7.5.2. Az óvodapedagógus feladatai	53
5.5.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén	54
7.6. A külső világ tevékeny megismerése	54
7.6.1. A külső világ tevékeny megismerése célja	55

7.6.2. Az óvodapedagógus feladatai	55
7.6.3. A külső világ tevékeny megismerésének tartalma	56
7.6.3.1. Az ember és társadalmi környezetének megismerése	57
7.6.3.2. Az ember és természet környezetének megismerése	60
7.6.3.3. A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése	60
7.6.3.4. Környezetvédelem	61
7.6.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére	62
8. Munkajellegű tevékenységek	63
8.1. A munka jellegű tevékenységek célja	64
8.2. Az óvodapedagógus feladatai	64
8.3. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	65
9. Tevékenységben megvalósuló tanulás	65
9.1. A tanulás célja	66
9.2. Az óvodapedagógus feladatai	66
9.3. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén	67
10. Az óvodai nevelőmunkát segítő tevékenységek	67
10.1. Gyermekvédelem az óvodában	67
10.1.1. Célunk	68
10.1.2. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén	69
10.1.2.1. Az óvodavezető feladatai	69
10.1.2.2. A gyermekvédelmi felelős feladata	70
10.1.2.3. Az óvodapedagógus feladata	70
10.2. Logopédia	71
10.2.1. Logopédiai fejlesztés célja	71
10.2.2. A logopédus feladata	71
10.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	72
10.3.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek jogai	73
10.3.2. A sajátos nevelési igényű gyermek szülőjének joga és kötelessége	73
10.3.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének célja	73
10.3.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzői	74
10.3.5. A csoportban dolgozó felnőttek, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajka feladatai	74
10.3.6. Mozgásszervi fogyatékos	75
10.3.7. A látás sérült gyermek	76

10.3.8. A hallás sérült gyermek	77
10.3.9. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek	78
10.3.10. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek	78
10.3.11. Beszéd fogyatékos gyermek	79
10.3.12. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	80
10.3.13. A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek	80
10.4. Gyermektánc	81
10.4.1. Cél	82
10.4.2. A foglalkozásvezető feladatai	82
10.5. Prevenációs mozgásprogram	83
10.5.1. Cél	84
10.5.2. A foglalkozásvezető feladata	84
11. Az óvoda írásos dokumentumai	85
12. Az óvoda kapcsolatai	86
12.1. Az óvoda és a család	86
12.2. Az óvoda és a bölcsőde	87
12.3. Az óvoda és a város óvodái	87
12.4. Az óvoda és az iskolák	88
12.5. Az óvoda és a Lamberg-kastély Kulturális Központ	88
12.6. Az óvoda egyéb kapcsolatai	88
13. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	89
14. 1 Legitimációs záradék	91
14.2.. Érvényességi rendelkezések	92
14.3. A nevelési program nyilvánossága	92
Felhasznált irodalom	93

„Szent kincs a gyermek teste-lelke,
szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltő gonddal,
hogy tiszta, jó, erős legyen.”

/Szemplér Ferenc/

Küldetésnyilatkozat

Számunkra legfontosabb gyermekeink boldogsága.

Az óvodás gyermek életszükséglete, a szeretet, fejlődésének
alapfeltétele a szabad játék.

Nyugodt, derűs légkörben önmegvalósító, önbizalmat erősítő,
élményadó tevékenységeket biztosítunk.

Minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen csoda, a
hozzá vezető útnak is annak kell lennie.

Vállaljuk, hogy belső értékeinket, tudásunkat, német nemzetiségi
hagyományainkat továbbadva úgy nevelünk, hogy a gyermek
további fejlődéséhez biztos erkölcsi és érzelmi alapokat adunk.

1. Bevezetés

1. 1. Külső környezeti hatások

Városunk iparilag fejlett, alacsony a munkanélküliség. Városunk folyamatosan gyarapszik.

A fejlődés sok családot vonz a városba. Az óvodába jelentkezett gyermekeken keresztül érzékeljük, hogy emelkedett az ország távolabbi vidékéről és más országokból beköltözött családok száma. A szülők bizalmát élvezzi óvodánk.

2008. évtől óvodánk 8 csoportot indít évente. A városban a gyermekszületések száma kis emelkedést, stagnálást mutat.

Óvodánk családi házas övezetben fekszik. A gyerekek több mint, fele családi házban lakik, a többiek a város lakótelepeiről járnak hozzánk.

Az óvoda felvételi körzetéhez tartozik Árkipusztá. Az innen érkező gyermekek rendszerint szociális hátrányokkal érkeznek. A szülők sajnos sok esetben munkanélküliek.

A '90-es évek második felétől megfigyelhető, hogy átalakult a családok szerkezete, amely magával hozta, hogy a csoportokban nőtt a beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő gyermekek száma.

A családokkal való jó kapcsolat kiépítése, a nyílt, bizalmas kapcsolat fenntartása nehéz. A szülők elfoglaltak, nehezen szakítanak időt az óvodai rendezvényekre.

A családok nehezen fogadják el, hogy a nevelés elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a szülők nehezen kérnek segítséget gyermekeik neveléséhez, a szakemberekhez nehezen fordulnak.

Óvodánk nevelő oktató munkáját segítik, a Városi Önkormányzat dokumentumai:

- ◆ Mór Város Közoktatási Konceptiója
- ◆ Mór Város Sportjáért Konceptiója
- ◆ Önkormányzati Minőségirányítás Programja
- ◆ Helyi esélyegyenlőségi Program Mór Városi Önkormányzat 2013.

Az intézményhálózat átalakulása után a törvényi változások kapcsán, fenntartónk maradt továbbra is Mór Városi Önkormányzata.

2. Személyi és tárgyi adottságaink

2.1. Tárgyi adottságok és feltételek

20/2012. (VIII. 28.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete tartalmazza az óvodákra vonatkozó követelményeket.

Helyiségek	Száma	Megjegyzés
Csoportszoba	8	Az alapterület és a felvehető gyermeklétszám felülvizsgálata - 2 m ² /fő A bútorzat folyamatos cseréje szükséges, - a gyermekek változó testméreteihez igazítva
Tornaszoba	1	korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt (2008)
Logopédiai foglalkoztató	1	megfelelő fejlesztési eszközökkel biztosított
Játszó udvar	2	Változatos mozgást biztosító játékeszközökkel felszerelt Útészillapító talaj kiépítése, karbantartása
Óvodavezetői iroda	1	Számítógéppel, telefon, internet hozzáféréssel
Iroda	1	Számítógéppel, telefon, fax, internet hozzáféréssel
Nevelői szoba	1	Számítógéppel, internet hozzáféréssel. Több funkciós helyiség. Könyvtár, szertár. <i>Korszerű számítógép beszerzése</i>
Dajkaszoba/ elkülönítő,- / egyéni képesség fejlesztő szoba	10	Többfunkciós helyiség
Gyermeköltöző	5	3 csoport öltözője a folyosón került kialakításra. A régi elhasználdott szekrények cseréjére szorulnak.
Gyermekmosdó	6	A régi szárnyban 3 csoport használ egy mosdót, felújításra szorul!
Kiszolgáló helyiségek		
Mosóhelyiség	1	Gépesített Mosógépek cseréje indokolt. Szárítógép beszerzése.
Felnőtt öltöző	1	Zárható szekrények
Főzőkonyha	1	A HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszer kiépítésével. Padozat és gépészeti felújítást igényel! <i>Villany és vízvezetékek a falban!</i>
Tálaló konyha	2	Napsugár Óvoda konyhájára mosogatógép beszerzése indokolt!
Szertár	1	Szükségen biztosítja a tárolást

A csoport szobák eszközeit folyamatosan felújítottuk, újakra cseréltük. A jövőben az elhasználódott eszközöket kell majd folyamatosan cserélni.

Mozgássérült gyermek esetén kemény ággybetétes fektető, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).

Mozgássérült, látás és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével ellátott gyermekszék.

Mozgássérült, látás és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes egyszemélyes óvodai asztal.

Az informatikai eszköz állományunkat bővítettük. Jelenleg 5 számítógép áll az óvoda dolgozóinak rendelkezésére. *1- 1 gépet az óvodatitkár és az élelmezésvezető használ, 1 PC-t az óvodavezető, 1 lappal a nevelőtestület rendelkezik és 1db több, mint 5 éves gépet a nevelői szobában használhatnak a dolgozók.*

Tisztálkodási és egyéb felszerelések beszerzése folyamatos elhasználódás függvényében kerül beszerzésre, részben szülői segédlettel (fésű, fogkefe, fogmosó pohár, fogkrém)

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök, az óvodában, megfelelő minőségben, a gyermekek számára hozzáférhető módon, a gyermekek biztonságára figyelve *részben* megtalálhatók. Csoportszobai és udvari eszközökkel külön- külön kell rendelkezni. Az eszközök folyamatos pótlásáról gondoskodni kell az elhasználódás miatt.

Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések beszerzése a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az óvoda pedagógiai programja szerint.

2. 2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei

Beszéd fogyatékosok			
Tükör 120 x 180cm	Csoportonként 1 db	nincs	
Logopédiai alapkészlet	Csoportonként 1 db	nincs	
Hallási fogyatékosok			
dallamíró	Csoportonként 1 db	nincs	Abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az
Hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	Óvodánként 1	nincs	
Vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, ill. csoportos adó-vevő készülék	Gyermeklétszám szerint 1	nincs	
A különböző nyelvi	Óvodánként 1	nincs	

kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó			eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
Nyelvi, kommunikáció, vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	Óvodánként 1	nincs	
Szurdologopédiai eszköz	Gyermeklétszám szerint 1	nincs	
Látási fogyatékosok			
Olvasó televízió	Gyermeklétszám figyelembe vételével		Gyengén látók, alig látók számára
Hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	Gyermeklétszám szerint 1		

Az óvoda udvarai jól felszereltek, a játékeszközök rendelkeznek biztonsági adattal, karbantartásuk rendszeres, amit 2013. június 15.-vel az Ellátó Központ dolgozói látnak el.

Az óvoda udvarainak borítása, folyamatos karbantartást igényel a balesetek elkerülése végett.

Az óvoda közel 1000 kötetes könyvtárral rendelkezik, közülük 300 kötet német nyelvű szakkönyv, mesekönyv és gyermekkönyv.

CD és videofilm táruk is bővült.

Az óvoda rendelkezik DVD lejátszóval, videó kamerával, digitális fényképezőgéppel, projektorral.

Az óvoda részben önállóan gazdálkodó intézmény, saját főzőkonyhával és 2008. 01. 01-től két tálaló konyhával rendelkezik.

Óvodánk a takarékos gazdálkodással, észszerű beszerzésekkel, pályázati támogatások elnyerésével, óvodánk alapítványának támogatásával jó szintű ellátást tud biztosítani az óvodás gyermekek számára.

Intézményünk költségvetése fedezi a biztonságos üzemelés költségeit.

Óvodánkat 2011. évben részben felújították. Az energetikai pályázat kapcsán az óvoda fűtés és melegvíz rendszere került felújításra, illetve az épületet teljesen körbeszigetelték, a nyílászárókat kicserélték. A fenntartó saját forrásból a

főzőkonyha légcseréjét oldotta meg és a régi szárnyon (Martinovics u. felőli rész) a tetőt cserélte le.

Szükséges még az épület villamossági, és a víz szennyvíz rendszerének felújítása. Az óvoda tetőzetének felújítása.

A 6. 7. és 8. gyermekcsoportok és öltözőinek, a nevelői szobának, logopédiai foglalkoztatónak műpadló cseréje.

2. 3. Személyi feltételek

Dolgozók	Létszám	2013. szeptember 1. állapot
Nevelőmunkát végzők és segítők		
Óvodapedagógus	17 fő	17 fő
Logopédus	1 fő	1 fő
Dajka	8 fő	8 fő
Pedagógiai asszisztens	0	2,75 fő
Takarító, udvaros dajka	0	1 fő
Egyéb segítő munkatárs		
Óvodatitkár	1 fő	1 fő
Élelmezésvezető	1 fő	1 fő
Szakács	2 fő	2 fő
Konyhai dolgozó	8 fő*	8 fő*
Karbantartó	1 fő/ 6 órás	0
ÖSSZESEN a státusz helyek	37,75	39,75
Külső segítő szakemberek	Gyógypedagógus**	
	Pszichológus	
	Óvoda orvos	
	Védőnő	

* egy státuszon 2 fő 4 órás alkalmazása

** SNI,- sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztéséhez szükséges óraszámban.

2. 4. Nevelőtestületünk képzettségi és szakképzettségi mutatói:

Képzettség iránya	Képzésben résztvevők száma
Főiskolát végzetek	17 fő
Logopédus, gyógypedagógus végzettség	1 fő

Német nemzetiségi óvodapedagógus szakképesítés	7 fő
Szakvizsgával rendelkezők	
Óvodavezetés	1 fő
Fejlesztő óvodapedagógus	1 fő
Gyermektánc oktatói	1 fő
Óvodapedagógus gyógytestnevelő	1 fő
Szakképzett dajka	8 fő

2. 5. Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága az elmúlt öt évben:

- ❖ A helyi nevelési program megvalósítását segítő képzések
  - Német nemzetiségi nevelés terén
  - Mozgás fejlesztés terén
  - Egyéni képességfejlesztés, differenciálás terén
- ❖ Vezetési ismeretek bővítése
- ❖ Logopédia
- ❖ Pedagógusok mentálhigiénéje
- ❖ Agresszió kezelése

2. 6. Az óvoda belső továbbképzési rendszere

Minden program működésének alapja az elhivatott, művelt, egészséges óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és továbbképzést. Intézményünkben a szakmai munkát, a pedagógiai munka színvonalának emelését munkaközösségek segítik.

A nevelési programunk céljának való megfelelést segíti óvodai szinten, a rendszeresen tartott német nyelvi, szakmai, módszertani továbbképzés. (Német nemzetiségi munkaközösség)

Minden nevelési évben több szakmai munkaközösségben bővíthetik ismereteiket óvónőink, feldolgozva a legkorszerűbb háttér ismereteket, valamint a gyakorlat nyújtotta problémákat és feladatokat.

A munkaközösségek szervezéséről, nevelőtestület dönt, minden nevelési év kezdetén. Egy nevelési évben maximum 10 munkaközösség jöhet létre. A munkaközösségek tagjainak létszáma legalább 5 fő.

A munkaközösségek számát, az éves munkatervben rögzíti a nevelőtestület.

Szakmai fejlődésünket meghatározó kapcsolataink:

- Nevelési Tanácsadó Mór
- MÓD-SZER-TÁR Oktatásszervező és Tanácsadó Kft, Budapest
- Fejér Megyei Pedagógiai Intézet

- Goethe Intézet, Budapest
- Országos Német Önkormányzat, Budapest
- Magyarországi Németek Pedagógiai Intézete, Pécs
- SZOR Bt. (Balázsne Szűcs Judit) Budapest

3. Program beválás

Óvodánk a Mozogni, játszani jó! Nevelési programot jó szinten valósítja meg.

Minden nevelési évben a kimeneti mérést elvégezzük a csoportokban. A mérési eredmények mind az egyes gyermekről, mind a csoportról jól használható adatokat biztosítanak, a sikeres és a fejlesztendő területekről, a tervezést, az egyénhez igazított fejlesztést segítve. Az általunk mért eredmények függvényében jelöljük ki, minden nevelési évben, a kiemelt fejlesztést igénylő nevelési területeket.

Óvodaszinten az iskolát megkezdő gyermekek mérési eredményeit összesítjük, s vetjük össze az iskola megkezdését követő PREFER mérés eredményeivel.

Az elmúlt időszakban mindig az év végi sikerkritériumi méréseket figyelembe véve jelöltük ki a kiemelt nevelési feladatokat, így elmondható, hogy az óvodai nevelésünk jó szintű, annak ellenére, hogy van néha egy-egy műveltségi terület, ahol lemaradást mérünk az előző évekhez képest. Azokra a területekre, ahol lemaradást mértünk, mindig a következő nevelési év tervezésénél reagáltunk, így az elmúlt években, kiemelt nevelési terület volt a német nemzetiségi nevelés, az egészséges életmódra nevelés, az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése, a gyermekek neveltségi szintjének emelése, a családdal való együttműködés erősítése, az indokolatlan hiányzások csökkentése, az agresszió kezelése.

A partneri elégedettség mérések visszaigazolják a nevelési programunk által biztosítottakat, a nevelőtestület által kijelölt prioritásokat. A szülői igények és elvárások is a mozgást, a derűs jó légkört, a jó óvodapedagógus – gyermek kapcsolatot, a változatos tevékenységeket és a játékokat jelölik meg igényként gyermekeik részére.

Programunk szellemisége, a napirend, a heti rend, az éves csoporttervek jól szolgálják az óvodás gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítését, megélését.

A minőség irányítási program működtetése a szervezeti kultúra erősítését segíti. Az óvodai szervezeten belül elindult és erősödött a munkatársak közötti kommunikáció, a feladat és felelősségvállalás.

Óvodánk értékei:

- innovatív óvodapedagógusok (nevelőközösség)
- szakképzett dolgozók
- változatos a gyermeki szükségletekhez igazított óvodai nevelés

- élményt adó óvodai programok
- a sajátos nevelést igénylő gyermekekkel az egyénre szabott fejlesztés lehetőségeinek kiaknázása
- családok felé nyitott intézmény
- tiszta, rendezett, biztonságos környezet

Összegezve megállapíthatjuk, hogy óvodánk Mozogni, játszani jó! nevelési programja bevált.

A program elérte a célját, a gyermekek családi, szeretetteljes légkörben fejlődhetnek egyéni érési tempójukban. A sokszínű tevékenykedtetéssel kibontakoztathatják egyéni képességeiket.

A közösségi normákhoz való alkalmazkodást segítik az óvoda dolgozóinak toleráns magatartása.

A program elemzése kapcsán megállapítottuk, hogy programunk újrafogalmazása a törvényi változások miatt szükséges.

A program felépítése, szerkezeti átalakítása a mindennapi óvodai gyakorlatot segíti.

4. A pedagógiai program jogszabályi háttere

- ◆ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- ◆ A kormány 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- ◆ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ◆ 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- ◆ 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- ◆ 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- ◆ 17/ 2013. (III. 1.) EMMI rendelet A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- ◆ 1997. évi Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- ◆ Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- ◆ Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Programunk átfogja a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját.
Megfogalmazásakor:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésnek irányelve és a nemzetiségi iskolai oktatásának nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve című dokumentumokat vettük figyelembe, illetve az óvoda eddigi hagyományait, sajátosságait.

4. 1. Gyermekképünk

Valljuk, hogy minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá vezető útnak is annak kell lennie.

A gyermek, fejlődő személyiség, lételeme a mozgás, a szabad játék. Alapvető szüksége a fizikai és érzelmi biztonság.

Önállóságra, elismerésre, elfogadásra, bizalomra vágyik. A szeretet életszüksége, fejlődésének alapvető feltétele.

Olyan óvodai élet megszervezését vállaljuk, melyben a gyermeki jogok érvényre jutnak, maradéktalanul érvényesülnek.

A gyermeknek joga, hogy

- önálló személyiségnek fogadják el.
- saját, egyéni ritmusában fejlődhessen és
- káros következmények nélkül kipróbálhassa képességeit.

A gyermeknek joga van

- a megfelelő táplálkozásra,
- tisztálkodásra,
- mozgásra,
- pihenésre.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy

- minden segítséget megkapjon önmaga kiteljesítéséhez.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy

- egyformán és magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek

A gyermeknek joga, hogy

- átélhesse azt az érzést, hogy szükség van rá ebben a világban, s pótolhatatlan.

A gyermeknek joga, hogy

- érzelmileg biztonságban érezze magát,

- bízzanak benne otthon a családban és az óvodában egyaránt.

A gyermeknek joga van

- a társas együttléléshez, s ahhoz is, hogy egyedül elvonulhasson.

Az őt körülvevő világ megismerése közben joga van

- a felfedezéshez,
- kísérletezéshez,
- megfigyeléshez,
- tapasztalatgyűjtéshez.

A gyermeknek joga van

- az alkotáshoz, s közben hibázhat is.

A gyermeknek joga van

- a természettel szoros kapcsolatban lenni.
- Különböző szabályokat alkotni és alakítani.
- Joga van a feladatok között választani,
- felelősséget vállalni.

A gyermeknek joga, hogy

- véleményt alkosson az őt körülvevő világról.

A gyermeknek joga van olyan óvodai neveléshez, amely

- nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

4.2. Óvodaképünk

Óvodánk szakmailag önálló, gazdaságilag részben önálló intézmény.

A fenntartó által kiadott alapító okirat szerint az intézmény

- óvodai nevelést,
- logopédiai ellátást,
- német nemzetiségi óvodai nevelést,
- integrált óvodai nevelést folytat.

Óvodánk vállalja, hogy a 3-7 éves gyermekeket biztonságos szeretetteljes légkörben fogadja, neveli, fejleszti személyiségüket az egyéni készségek, képességek figyelembevételével. Törekszik a hátrányok, a szociális hátrányok csökkentésére.

A nemzetiségi nevelést folytató csoportjainkban biztosítjuk a gyermekek nemzetiségi önazonosságának megőrzését, nemzetiségi hagyományok ápolását, erősítését, átörökítést, nemzetiségi nyelvi nevelést és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Segítjük a családi nevelést, hisz valljuk, hogy az óvodai szocializáció csak a családi szocializációval lehet eredményes.

Az óvodás korú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk a családok felé nyitott. A gyermekek egészséges, harmonikus, egyedi fejlődéséhez elengedhetetlen a szülők és óvónők együttműködése.

A biztonságos tárgyi feltételekkel, a szakmailag felkészült óvodapedagógusokkal, óvodai dolgozókkal felvállaljuk, hogy védjük és óvjuk óvodásaink egészségét, formáljuk környezettudatos magatartásukat.

Elősegítjük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételét ideértve, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását.

Óvodánk játékos óvoda, ahol a gyermekek fő tevékenysége a mással nem helyettesíthető szabad játék és a mozgás.

A gyermeki személyiség kibontakoztatása, az egyéni képességek fejlesztése, a német nemzetiségi nevelés játékba integráltan az egész óvodai életet áthatva valósul meg.

A gyermekek személyiségfejlesztése, nevelése nem öncélú tevékenység, a családokkal, a szülői házzal szoros kapcsolatban történnek.

Az óvoda optimális feltételeket biztosít, ezzel segítve, hogy az óvodáskor végére a gyermekek a különbözőségekkel természetes módon együtt éljenek, koruknak megfelelően legyenek empatikusak, szolidárisak játszótársaik, csoporttársaik iránt, valamint, hogy a gyermekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

4. 3. Nevelési elveink

Programunk megvalósításakor az óvodás gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítésére törekszünk.

Olyan óvodai légkört biztosítunk az óvodások számára, melyben jól érzik magukat, egyéni képességeiket kipróbálhatják, fejleszthetik.

Az óvodai élet megszervezésénél a bátorító nevelés alapelveit vesszük figyelembe, hogy óvodásaink boldog, egészséges kisgyermekek lehessenek.

Tiszteletben tartjuk a gyermek személyiségét, figyelembe vesszük életkori sajátosságait.

Óvodai nevelésünkkel figyelünk a gyermek fejlődését befolyásoló tényezőkre – öröklött fiziológiai, anatómiai, veleszületett adottságok és a környezet, melybe beleszületett.

A gyermekek elfogadásában jelenik meg, hogy minden óvodás megkapja a fejlődéséhez szükséges gondozást, testi, lelki szükségleteinek kielégítését.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket a tisztelet, a szeretet, megbecsülés és bizalom öveze.

Fontos, hogy a gyermekek számára elegendő időt biztosítsunk a különböző tevékenységek begyakorlására.

Az óvoda tárgyi kultúrájával esztétikus, biztonságos, balesetmentes környezetet biztosít a gyermekek számára.

A hátrányos és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megkapják az egyéni fejlődésükhöz szükséges segítséget (szakemberek), támogatást az őket nevelő felnőttektől.

Az óvodai élet megszervezésekor a tevékenységeket úgy tervezzük,

- hogy a szabad játék kapja a fő hangsúlyt,
- hogy az óvodai életben érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság, a párhuzamosan végezhető tevékenységek rendszere.
- hogy a különböző műveltségtartalmakban az emberi értékeket közvetítsük.

Óvodánkban ízelítőt kapnak a gyermekek a német kisebbség hagyományaiból.

Óvodai nevelés keretében biztosítjuk a német nemzetiségi kultúra átadását.

A német nemzetiségi nevelésben a kisgyermeket hozzásegítjük nemzetiségi önazonosságuk megőrzéséhez – hagyományai, nyelvük átörökítése.

4. 4. Az óvodai nevelésünk célja

Célunk, az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásával az óvoda a pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével segíti, hogy a gyermekben megérlelődjön a kisiskolás korba való átlépéshez szükséges belső pszichikus feltételek összessége.

Célunk, az óvodai tevékenységekben a sokoldalú képességfejlesztéssel, a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése, külön figyelemmel a tehetséges és a hátrányokkal küzdő gyermekek esetében /esélyegyenlőtlenségek csökkentése/.

Célunk, a gyermeki személyiség kiteljesítése a német nemzetiségi kultúra átadásával, a német nemzetiségi tradíciók ápolásával.

Célunk, az értelmi képességek fejlesztése:

- a megismerés képességének fejlesztése /megfigyelés, kísérletezés, elemzés, értékelés/
- a beszéd, a kommunikáció fejlesztése
- a gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése
- a tanulási képességek fejlesztése
- a tanulási motívumok fejlesztése /a megismerési vágy felkeltése, a természetes kíváncsiság vágyának táplálása/

- a felfedezési vágy felkeltése
- a tanulás értelmének a megmutatása/ megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, kompetenciák/

Célunk, az érzelmi nevelés, erkölcsi és közösségi nevelésfejlesztése:

- konfliktuskezelés
- a közösséghez tartozás igényének megalapozása, - ünnepek megünneplése, közös óvodai tevékenységek, versenyek, stb.
-

Célunk, a lelki egészség megőrzése, fejlesztése.

Célunk, az egészséges életmódra nevelés fejlesztése terén:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgás igényének kielégítése;
- a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
-

Célunk, a kompetenciák fejlesztése.

Célunk, a játékon keresztül közvetíteni az ismereteket.

Célunk, fejlesztő tevékenységek szervezésével a hátrányok csökkentése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél/H-H-H, B-T-M, SNI/.

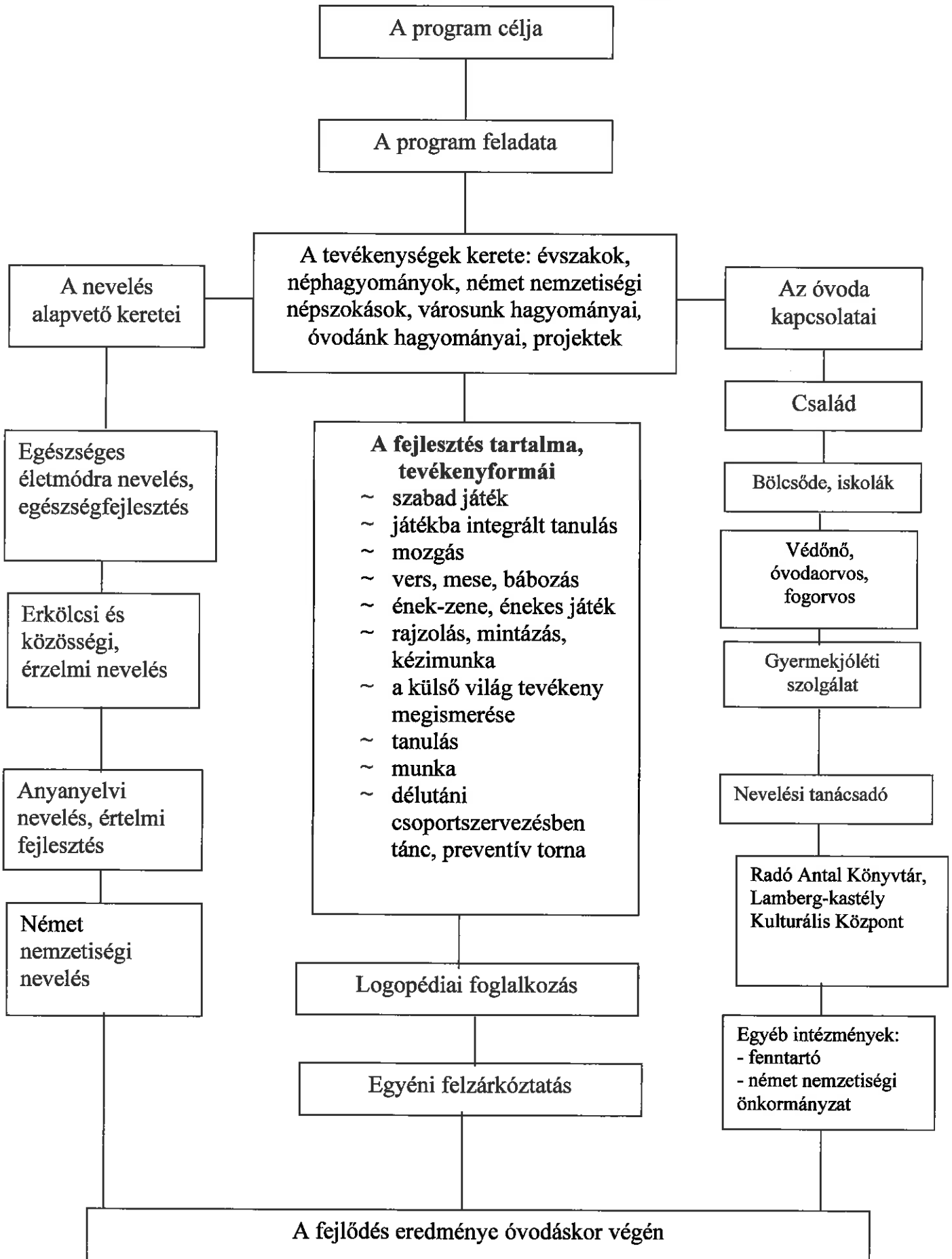
Célunk, hogy közvetlen környezetükre vigyázó gyermekeket neveljünk.

Célunk, hogy az óvodapedagógusok és a munkájukat segítők tudásuk legjavát adva, neveljék és fejlesszék óvodásainkat.

Célunk, a szülők részvételének minél sokrétűbb biztosítása az óvoda fejlesztési folyamataiban.

Nevelési céljaink, az egész óvodára nézve azonosak.

4. 5. Az óvodai programunk rendszerábrája

5. Az óvodai nevelés feladatai

5. 1. Az egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

Egészséges, azaz ember, aki a természetes, családi és társadalmi környezetben jól érzi magát.

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat.

A kisgyermek egészségéért a család mellett az óvoda is felelősséggel tartozik, ezért a helyes életritmus kialakításában a családdal közösen kell feladatainkat megvalósítani.

A helyes életritmus kialakítását óvodánkban, az óvodába lépéstől az óvodai napirend segíti, - a gyerekek szükségleteihez igazodva, elegendő időt hagyva a tevékenységekhez.

A gyerekek testi szükségleteinek kielégítése alapozza meg a gyermek jó közérzetét az óvodában, ami minden más tevékenységhez szükséges.

Az óvodai egészségnevelésre a családok szokásrendszere nagymértékben hat. A gyermekek számára a szülők, és a közvetlen környezet jelenti a mintát. Fontos a családokkal való együttműködés, a családok szemléletváltásának segítése az egészséges életmód terén.

Óvodánk folyamatosan biztosítja a szűrővizsgálatok megszervezését, lebonyolítását, az óvoda orvosa és a védőnő közreműködésével, a családok együttműködésével.

Az óvoda tárgyi feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A megfelelő tárgyi környezet az óvodai nevelő- munka alapja.

Az óvoda fontos fejlesztési tere az udvar. Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész. Legyen füves, homokos, betonos rész is, és legyen tagolt, hogy a gyermekek bármikor megtalálhassák óvónőjüket.

5. 1. 1. Az egészséges életmódra nevelés célja

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása,
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- Testi fejlődésük elősegítése.
- A gyermekek egészségvédelme, edzésének biztosítása
- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Környezettudatos magatartás formálása

5. 1. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmódra nevelés, személyes fejlesztési céljainak feladatokba ágyazása kapcsán
  - az egészséges életmód alakítása
  - a testi- lelki egészség védelme
  - az egészségfejlesztés elősegítése
  - az erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása
  - az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása
  - együttműködés a családokkal, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában
  - segítségnyújtás szülők számára
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Az erőteljes testi fejlődés miatt gyakori gerinc-deformitások megelőzése a preventív fejlesztő tornákkal.
- A gyermek betegségének feltárása, tartós beteg gyermek esetén gondozásának fokozott figyelése
- A szokásrendszer kialakításánál a fokozatosság betartása, az egyre nagyobb önállóság felé való elmozdulás segítése
- A szokások megalapozásánál figyeljünk a sikerélményhez jutásra, a pozitív magatartás dicsérésére, kiemelésére
- Az elfogadó magatartás jellemezze a csoportot
- A lelki egészség alakítása – a biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítása, fenntartása, élmények nyújtása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az óvodapedagógus és a nevelést segítőik egész megjelenése sugározza a jó kedélyét, nyitottságát, szeretetét.
- Az óvodai csoportban dolgozók kapcsolata mintaértékű legyen a gyermekek számára.
- A megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, preventív testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Az óvodapedagógusok és a dajka a közösen kialakított szokás és szabályrendszer szerint foglalkoznak a gyermekkel

5. 1. 3. Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások:

Táplálkozási szokások:

- Étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése
- Folyadék biztosítása az egész nap folyamán (ívó víz)
- Megfelelő mennyiségű-, és minőségű, étel biztosítása az étrendben
- Napi zöldség, gyümölcs biztosítása, *akár* szülői segítséggel is
- Kulturált étkezési szokások kialakítása
- Esztétikus, alkalomhoz illő teríték
- Helyes evőeszköz használat (*kanál, villa, esetenként kés*)
- Kulturált, nyugodt étkezés
- Étkezés közbeni helyes viselkedés
- Segédkezés, majd önálló munkavégzés – terítés az étkezés előkészületeiben, elrakodásában

Higiénés szokások:

- A test tisztántartása (kéz, arc, száj, köröm, hajápolás)
- Tiszta ruházat
- Környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése,
- Felületek tisztán tartása, portalanítása.
- Szellőztetés biztosítása minden évszakban.
- A betegségek megelőzésére kialakítandó szokások – szabályok (köhögés, tüsszentés, orrfújás, zsebkeendő használat, stb.)
- Időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelő öltözködés

Esztétikai szokások:

- ruházkodás és öltözködés
- A színvilág harmóniájával barátságos környezet kialakítása magunk körül
- Az udvar esztétikai szépségét a növények, virágok, cserjék adják, ápolásukat a gyerekekkel közösen végezzük.

Speciális gondozási – nevelési szokások:

- Lassabban fejlődők segítése
- Alacsonyabb fejlettségű gyermekek felzárkóztatása
- A különleges bánásmódot igénylők – érzékszervi, mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermekek beillesztése

Mentálhigiénés szokások:

- Egészséges lélek fejlesztése

- Biztonságos, elfogadó, nyitott, befogadó légkör biztosítása, fenntartása
- Közös élmények megtapasztalása, átélése és azok feldolgozása

Pihenés – alvás szokásai:

- A gyermekek fektetőkön pihennek, mely a gerinc számára biztosítja a helyes tartást
- A gyermekektől a pihenést várjuk el, nem az alvást
- Ruházatukat a pihenéshez meglazítjuk, a fölösleges ruhadarabokat levesszük

Testedzés, testmozgás:

Feladatunk a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek.

A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják az udvari mozgásfejlesztő játékokon, illetve a nekik biztosított tornaszereken.

A mindennapos szervezett mozgásos játékok jól szolgálják a gyermekek testi képességeinek, személyiségük fejlesztését.

A rövid ideig tartó séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A rendszeres, szervezett mozgásokkal, kirándulásokkal a gyerekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

A mozgáson keresztül személyiségük, értelmi és szociális képességeik fejlődnek.

A betegség megelőzés formája a mindennapi szabad levegőn történő mozgás biztosítása. A testnevelés foglalkozások megtartása a tornaszobában, a mindennapos testmozgás napirendbe ágyazva alakítja, fejleszti erkölcsi, közösségi magatartásukat.

Életkornak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése segíti az egészség megőrzést.

A szabad mozgás végzésénél önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveléssel fejlesztjük magatartásukat.

Tanköteles korban megszervezzük a vízhez szoktatást, úszásoktatást, uszodalátogatást.

Nyári időben megszervezzük a pancsolást, zuhanyozást, sározást – téli időben a szánkózást, hógolyózást, csúszkálást – az udvarok járdáin a rollerezést.

5. 1. 4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- ▼ önállóan használja a WC-t
- ▼ vigyáz a mosdó rendjére
- ▼ önállóan mos kezet, használja a körömkefét
- ▼ önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja
- ▼ szükség szerint használ zsebkefét
- ▼ ügyel az étkezőasztal esztétikus rendjére
- ▼ helyesen használja az evőeszközöket
- ▼ mozgása harmonikus, összerendezett
- ▼ szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás
- ▼ helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendben tartja
- ▼ ismertebb ételeket megnevez, ismeri azok alkotóelemeit
- ▼ ügyeljen környezetére – szelektív hulladékgyűjtés
- ▼ a gyermek az őt feszítő problémával merjen a csoportban dolgozó felnőttekhez bizalommal fordulni

5. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés

A családi légkör játékra ösztönöz, kapcsolatteremtésre, cselekvésre serkent.

Óvodai csoportjaink barátságosak, otthonosak, a gyerekekkel közösen alakítjuk ki azokat.

Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyerekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatokat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze!

Minden csoportnak megvan a maga saját szokásrendszere, hagyományai, melyek az összetartozás érzését mélyítik. Az óvodapedagógus felelőssége, hogy a csoport normáit, szabályait a gyerekekkel megismertesse, elfogadtassa, még akkor is, ha azok az otthoniaktól eltérnek.

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészíti. Segítjük a szokás és a normarendszerek megalapozását.

A gyermekek a változatos tevékenységeken keresztül sokféle pozitív és negatív élményre tesznek szert, lehetőséget biztosítunk az élmények feldolgozására.

Lehetőséget adunk, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A befogadás időszaka meghatározó fontosságú a gyermekek érzelmi kötődését illetően, ezért ez időszakban lehetőleg a csoportban dolgozó felnőttek fogadják az ismerkedő gyermekeket. Minél több személyes kapcsolatot biztosítunk. A szülőktől fokozatos elszakadás szükséges, melynek ideje gyermekenként változó.

A közös élmények átélésének lehetőségét az óvodáskor végéig biztosítjuk minden gyermek számára.

Az óvónő a különféle tevékenységek felkínálása során biztosítja a nyugalmat. Lehetőséget biztosítunk az érdeklődésüknek megfelelő tevékenységek választásához.

A gyermekek igényeinek megfelelően olyan programokat szervezünk ahol a kicsik, és nagyok együttműködhetnek. Segítjük, hogy az azonos korúak külön is tevékenykedhessenek (óvodán belül) pl.: sportnap, kirándulás, úszás, közös kézműves tevékenységek.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet. A csoportokban a mások elfogadására fordítunk hangsúlyt. Fontos, hogy minden gyermekben találjuk meg a pozitív tulajdonságokat, s ezeket erősítsük meg. Teret engedünk a gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek, segítjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kiteljesedését, érését.

Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának alakulását. Az óvoda a különbözőségek elfogadására, megértésére nevel. Az óvoda lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit. Segíti a gyermekbarátságok kialakulását.

5. 2. 1. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés célja:

- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.
- A gyermek- gyermek, a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása
- Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása a gyermek erkölcsi tulajdonságainak – pl.: együttérzés, segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség- és akaratának – ezen belül, önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának – szokás és normarendszerének megalapozása

5. 2. 2. Az óvodapedagógus feladatai

- o Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és attitűdök, azaz kompetenciák /- együttműködés, - önállóság, - segítőkészség, - önkifejezés, - önérvényesítés, - önfegyelem, - a közös értékek óvása, védelme, - kitartás, - akarat, - feladattudat, - szabálytudat, - együttérzés, - önzetlenség, - figyelmesség,- empátia stb./ fejlődésének segítése.

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése.
- Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.
- A szokások, szabályok, hagyományok kialakítása,
- A szokásokkal a gyermekek biztonságérzetének elősegítése, erősítése.
- A csoporton belüli baráti kapcsolatok kialakulásának segítése.
- ⊖ A csoportban dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell szerepet tölt be.
- Érzelmeiket csoportban dolgozó felnőttek fejezzék ki
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében az óvodapedagógus szükség szerint együttműködik a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Az óvoda ünnepeivel, hagyományaival, tevékenység rendszerével elősegíti, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

5. 2. 3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra
- ▼ egymást figyelmeztetik a szabályok betartására
- ▼ a felnőttek kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival
- ▼ konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek
- ▼ érdeklődnek társaik, barátaik iránt
- ▼ a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják
- ▼ igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés
- ▼ a közösségért szívesen „dolgoznak”, bíznak önmaguk képességeiben
- ▼ az akadályokat igyekeznek legyőzni
- ▼ elfogadják, és tiszteletben tartják egymás különbözőségét
- ▼ elemi ismeretekkel rendelkeznek lakóhelyének nevezetességeiről, épületeiről
- ▼ érzelmileg kötődik lakóhelyéhez

5. 3. Anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelés egészében kiemelt jelentőségű, ma is kitüntetett helye és szerepe van.

A gyermekek a családból érkeznek, hozzák magukkal a családi mintákat. A mai családoknak egyre több információval, ingerrel kell együtt élniük. Ez az együttélés zömében vizuális és/ vagy auditív együttélést jelent, mellőzve a hangos beszédet. Ma keveset beszélgetünk, kevés időt szánunk gondolataink pontos, átgondolt megfogalmazására és kimondására, közlésére.

A gyermek számára az információk, ingerek feldolgozására nyújtott felnőtt, családi minta sok esetben elbillen az úgynevezett audivizuális nyelv javára, az aktív szókincs kárára.

A passzív szókincs túlzott mértékben megelőzi az aktívát. Ez a nyelvhasználati gyakorlat azzal a kedvezőtlen hatással és eredménnyel jár, hogy a gyermek keveset beszél. Az őt ért képi- és hanghatásokat mélyen elraktározza, és a feldolgozás fázisában nem tudja, vagy nehezen tudja verbalizálni, „megszólítani”, előhívni, hiszen a szókészlete, a szóhasználat egyoldalúvá, „képívé”, „hangívá” vált.

A gyermek csak látja, csak hallja a világot, és a világból érkező információk, ingerek rendszerezése hiányos a meg növekedett passzív szókincs miatt.

Az óvodai anyanyelvi nevelés során az óvodapedagógusnak mindezekkel a tényekkel számolnia kell, és hozzá kell segíteni a gyermeket az ingerek játék útján történő, minél változatosabb tevékenységekkel megvalósuló feldolgozásához, a világ komplex befogadásához.

Az anyanyelvi nevelés nem egyenlő az irodalmi neveléssel, ahogy a gyermek fejlesztése sem szorítkozhat csupán a kommunikációja fejlesztésére.

Az anyanyelvi nevelés az egész óvodai nevelést áthatja.

A gyermek azokban a helyzetekben tud görcsök nélkül kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre az őt nevelő felnőttekkel, ahol módja van az élmények és cselekvések szóbeli kifejezésére.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek.

A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik az óvodai mindennapok tevékenységei, a nyelvi játékok, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodában az anyanyelv fejlesztésének színterei:

- spontán helyzetek és tevékenységek
- az irodalmi nevelés
- az óvodapedagógusok által kezdeményezett helyzetek.

5. 3. 1. Az anyanyelvi nevelés célja:

- A gyermeki közlésvágy kibontása, fenntartása, az aktív szókincs gyarapítása
- A beszédkezdő felkeltése, kialakítása, fenntartása.
- A gyermeki kérdések meghallgatása.
- Óvodáskor végére beszédhangjai tiszták legyenek.

5. 3. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Az értelmi nevelés fejlesztése: a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség fejlesztése.
- Az anyanyelv megismertetése, megszerettetése meséken, mondókákon, verseken, énekeken keresztül
- Az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítők anyanyelv használata példaértékű legyen!
- Olyan beszélő környezet megteremtése, olyan helyzetek kialakítása, ahol a kérdések, a beszélgetés természetes formái, módjai az információk, az ingerek feldolgozásának.
- Oldott, biztonságos légkör kialakítása, hogy a gyermekek szabadon elmondhassák érzéseiket, gondolataikat.
- A szeretetteljes légkör megteremtésével, a gyermekek nyitottságára építve ösztönözzük képzeletük és kreativitásuk fejlesztését.
- A hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyéni megismerése, játékos fejlesztése
- Az egyéni képességhez igazított fejlesztés megtervezése szakemberek bevonásával. (pl.: beszéd fogyatékos)
- A fejlesztő munka eredményessége érdekében a szülők aktív bevonása a közös munkába.
- Érdeklődő, nyitott magatartást tanúsítani a gyermeki megnyilvánulásokra.
- Elősegíteni a gyermek beszélő magatartásának kialakulását, figyelmes hallgatással, türelmes kivárással, míg megfogalmazzák gondolataikat, érzelmeiket.

5. 3. 3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ▼ Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat
- ▼ Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek
- ▼ A szóbeli utasításokat megérti és követi azokat

- ▼ Beszédében megjelennek az elvont fogalmak, az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak
- ▼ Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel beszél, kifejezve érzelmeit, gondolatait
- ▼ A miért kérdésekre magyarázatot ad
- ▼ Képes a nap történéseit elmondani
- ▼ Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt, - gyűjtőfogalmakat ismer és használ
- ▼ Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat,
- ▼ Saját készítésű rajz mellé történeteket talál ki
- ▼ Anyanyelvén szívesen beszéljen, anyanyelvét értse és szeresse.

5. 4. Német nemzetiségi nevelés

Német nemzetiségi nevelésünk összhangban áll az óvodában folyó magyar nyelvű neveléssel. Munkánkat a köznevelési törvény, az óvodai nevelés alaptörvénye és a nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei alapján határozzuk meg.

Óvodánkban a gyermeki tapasztalatszerzés révén kívánjuk a gyermekek személyiségét fejleszteni.

A német nyelv és kultúra iránti érdeklődésüket spontán és a játékba integrált tanulással kívánjuk felkelteni. Célunk a német nyelv és kultúra megszerettetése, megismertetése, átörökítése. Nyelvi nevelésünk fő területe a játék, ahol is a nyelvtanulás az utánzáson alapul.

Kiemelt feladatunk a hagyományápolás, ezzel identitást alapozunk, fejlesztjük és erősítjük a német nemzetiségi közösséghez tartozás érzését. A kulturális hagyományok identitást alapozó, alakító tevékenységek. Közösségi érzést fejlesztenek, erősítenek. A hagyományokat a gyermekek aktuális környezetének figyelembe vételével ápoljuk. A német nyelvi fejlesztést az óvodában a családdal együtt közös feladatnak látjuk.

A gyermek 3-7 éves korban a szeretett személy, mint modell utánzása révén ismerkedik a német nyelvvel. Rugalmas hangképző szerveinek köszönhetően játszik a német nyelvre jellemző hangzórendszerrel. Fogékony a nyelv zeneiségére, ritmusára.

A német nyelv zeneiségét, ritmusát legtisztábban a népi kultúr kincs őrzi a maga egyszerűségében, szépségében, a gyermekhez közel álló tematikában.

A német nyelvet láthatóvá tesszük feliratokkal, tájékoztató táblákkal, időszakos kiállításokkal.

Megismertetjük a gyermekeket, a családokat a helyi specialitásokkal,- ételek, sütemények, tradíciók.

Alapelveink:

1. A gyermek, nyelvi fejlődése, a spontán és a játékba integrált tanulással, valamint az egyéb tevékenységi formákkal biztosított.
2. A nyelv elsajátításában az óvónő, mint modell játszik jelentős szerepet.
3. A kétnyelvűség hozzájárul az értelmi képességek aktívabb fejlődéséhez.
4. A játék, mint a gyermek elsődleges tevékenysége, jó alkalmat ad a spontán nyelvi helyzetek kiaknázására. Az élményt nyújtó tevékenységek során a gyermekekben kialakul a nyelvhez való pozitív hozzáállás és érzelmi kötődés.
5. A gyermeki kíváncsiság, a gyermek új iránti fogékonysága előfeltétele annak, hogy az élmények, befogadjává válják és az élményfeldolgozás során képességei, jól fejlődjenek.

5. 4. 1. A nemzetiségi nevelés célja:

A német nyelv és kultúra iránti érdeklődés felkeltése.

A dalokon, dalos játékokon, játékokon, meséken keresztül a nyelv megszerettetése, a nyelvi élmények megerősítése, a jó kiejtés gyakorlása, megtanítása.

Az identitástudat felkeltése, erősítése a néphagyományok, táncok ápolásával.

Aktív, mind passzív szókincsük bővítése.

5. 4. 2. A nemzetiségi nevelés, képzés feladatai:

Mesélés, verselés német (nemzetiségi) nyelven:

Az irodalmi nevelés az öröm forrása a gyermek számára, játék a nyelvvel.

A népi mondókák ritmusa, dallama a gyermekeket magával ragadja, s ez nélkülözhetetlen segítséget ad a nyelvi nevelésben. A gyakori ismétléssel könnyen rögzül a mondókák szövege.

A mesékkal, mondókázással fejlődik a gyermekek képzelete, kreativitása.

A mondókáknál, verseknél nem a szókincs, a szótartalom a fontos, hanem a szavak hangzása és ritmusa. A népköltészet teszi vonzóvá a nyelvet, mondogatásuk szórakoztatja a gyermeket, ismétlésével begyakorolja a másodnyelvet.

A meshallgatás felkelti a gyermekben a nyelv iránti szeretetet, s fejleszti a gyermek kifejezőképességét. A német meséket is szívesen megjelenítik, dramatizálják.

A helyes mesekiválasztás nagyon fontos. A mese a gyermek életkorának megfelelő legyen. Hiányos nyelvi ismeretei miatt ijesztő és félelmetes elemeket ne tartalmazzon.

A képeskönyvek elengedhetetlen kellékei az óvodai nyelvi nevelésnek. A nyelvi kifejezés és látás együttesen hordoz örömforrást a képeskönyvek nézegetésekor. A könyvek tartalmát hallva, a képek nézésekor, olvasásakor szabadjára engedhetik fantáziájukat és közben fejlődik szókincsük.

A zenei nevelés

A játék mellett ebben az életkorban az éneklés, a zene, elemi szükséglete a gyermeknek.

A ritmus az, ami megfogja, s ha zenét hall spontán mozog rá. A zene örömet ad, ezért az ének-zene a nyelvi nevelésben is jelentős szereppel bír. A népi gyermekjátékok könnyen énekelhetőek, dallamuk egyszerűek, harmonikus mozgással kísérelhetőek.

A gyermek- és népdalok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait.

A német gyermekdalokkal, mondókákkal a népi hagyományokat ápoljuk.

A gyerekek megtanulják a helyi németiség egyszerű táncait (pl.: Tralili..., Der Schmied..., Ringel, Ringel, Reihe...)

A hallás és ritmusfejlesztés feladatai a magyar ének-zene feladataival azonosak, azokból merítünk.

A körjátékok, gyermekjátékok gyakorlásával a nyelvi ismereteket bővítjük.

A felelgetős, párválasztós daloknál a válaszadás gyakorlására nyílik lehetőség, szókincsük aktivizálódik.

Megismerik a gyermekek a magyarországi németiség handszereit.

Külső világ megismertetése

A gyermek nemzetiségi nyelvi ismeretek nélkül lép az óvodába.

Az óvoda és a család feladata, hogy a gyermeket a nemzetiségi nyelvvel megismertesse, ehhez kínál lehetőséget a szűkebb környezettel való megismerkedés.

A tematika összeállításánál az évszakok és ünnepek a meghatározó pontok, amelyek jó alkalmat kínálnak a hagyományok felelevenítésére, azok ápolására (pl.: Márton-nap, Mikulás, Advent, karácsony, farsang, húsvét, stb.)

A gyermek önmaga és szűkebb környezete megismerésével is sok új ismeretre tesz szert. Sokrétű élmény és tapasztalatszerzési és tanulási lehetőséget biztosítunk, - tájház (Heimatmuseum) szőlők és présházak, pincék, gazdaságok látogatása. Az ott tapasztaltak élményszerű feldolgozása.

Aktív résztvevői vagyunk Mór Város rendezvényeinek, nemzetiségi programjainak.

Mozgás

A kétnyelvűségből adódó fokozott pszichikai terhelést, oldhatja a rendszeres gyermekekhez igazodó mozgás.

A fokozatos terhelés elősegíti a gyermekek állóképességének, ügyességének, gyorsaságának fejlődését.

A német nyelven vezetett mindennapos testnevelések biztosítják a nyelvi ingert, a mozgás öröme a német nyelv megszerettetését támogatja. A nap, mint nap hallott gyakorlatok, kifejezések gyarapítják szókincsüket.

Játék

Játékot a tanulás királyi útjának tekintjük. Ezt az alapelvet követjük a német nyelvi nevelésben. Sokféle játéklehetőséget kínálunk, melyek egyben alkalmak a német nyelv elsajátítására. A szabad játékban a gyermek maga dönt arról, kivel, mivel, hol és mennyi ideig játszik. Napirendünkben a szabadjátéknak nagy teret engedünk. Sokszínű, kreatív játékkal és játékformákkal ismertetjük meg a német nyelvet,- dalok, mondókák, történetek, elbeszélések, beszélgetések, szerepjátékok, körjátékok, táncok, mesék.

5. 4. 3. Az óvodapedagógus feladatai

Tudatosan sokat beszél a gyermekekkel németül. Cselekvéseit, mindennapos rutin tevékenységét német szóval kíséri. Tudatában van annak, hogy a nyelvi fejlesztés a mindennapi beszélgetéssel, mesével kezdődik.

A különböző napi tevékenységekhez (kézmosás, rendrakás, étkezés...) mondókázunk, német nyelven adja az utasításokat, gyakran énekelve.

Érthetően és pontosan beszéli a német nyelvet, tudatosan alkalmazza a testbeszédet (mimika, gesztikuláció), hogy a gyermekek lássák is, amit beszél.

Meséket, történeteket mesél, képeskönyvből olvas.

A napirend minden mozzanatát megragadja, hogy a gyermekekkel németül beszéljen.

Nyugodt, bizalom teli légkör megteremtésével, biztosítja, hogy a gyermekek félelemmentesen, gongtalanul, vidáman beszélhetnek és figyelhetnek a beszédre.

A német nemzetiségi nevelést folytató pedagógusok német nyelvi kifejezőképességüket tökéletesítik, ebben segítik egymást. Önképzést folytat, szakirodalmat dolgozz fel.

5. 4. 4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ szívesen vesz részt a német nemzetiségi nevelésben
- ▼ az udvariassági formákat használja németül
- ▼ ismer néhány mondókát, helyesen ejti a szövegét
- ▼ helyes kiejtéssel tud néhány dalt, körjátékok tisztán önállóan énekelni
- ▼ aktív szókincsüket bátran és szívesen használják az óvodában a nap folyamán (- játék,- étkezés,- gondozás,- egyéb tevékenységek)
- ▼ tudja alkalmazni a már ismert mondatmodelleket, szófordulatokat a különböző tevékenységekben,- játék, mozgás, stb
- ▼ szívesen hallgatja a német nyelven elmondott mesét
- ▼ a gyermek a német kérdésre németül válaszol, megérti azt
- ▼ ismeri a helyi hagyományőrző táncokat, játékokat

6. Szervezeti és időkeretek

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5 – 35 perc) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodánkban a gyermekek életkora, a személyi feltételek, valamint a szülők és pedagógusok igényei szerint szerveződnek a csoportok. Az óvodában eltöltött idő legyen örömteli, feszültségektől mentes. Az óvónő érzelemgazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága alap a nevelőmunkához.

6. 1. Napirend

A napirend összeállításánál, a tervezésnél az óvodapedagógusok figyelembe veszik a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal (pedagógiai asszisztens, dajka)

A rendszeresen visszatérő ismétlődő tevékenységek biztonságot teremtenek a gyermekek számára.

A napirend igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi az adott csoport szokásait és igényeit, folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

A napirendben külön időpontot tervezzünk a gyerekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A napirend tájékoztatást ad arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

Az óvodapedagógusok a csoportnaplójukban rögzítik a csoport napirendjét, szem előtt tartva a tevékenységek közötti harmonikus arányokat és a játék kitüntetett szerepét, elegendő időt hagyva a tevékenységek elvégzésére.

Az óvodai életet úgy szervezzük, hogy minél hosszabb időt tölthessenek az óvodások a szabadban.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama a gyermekek szükségleteihez igazodjon. A legkisebbek legalább 2 órát, majd fokozatosan egy órára csökkenthető az alvás ideje a nagyoknál.

A német nemzetiségi nevelést folytató csoportokban a német nyelv használatának aránya eléri legalább, az 50%-ot.

A napirend fő tevékenységei:

- Szabad játék
- Játék a szabadban
- Pedagógusok által szervezett tevékenységek rendszere, melyen a gyermekek önkéntes alapon, vagy kötelező jelleggel vesznek részt
- Testápolás
- Táplálkozás
- Öltözködés
- Mozgás
- Pihenés
- Levegőzés
- Testedzés
- Munka tevékenységek
- Délutáni időben, csoportközi szervezéssel működnek:
  - ◆ Gyermek tánc,- magyar, német nemzetiségi, preventív torna, az éves munkatervben meghatározottak szerint.

6. 2. Heti rend

A heti rendben, a napirendhez hasonlóan vannak állandó, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek.

A heti rendet az óvodapedagógus rugalmasan kezeli.

A heti rend tartalmazza:

- A naponta biztosított tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést, - melynek kerete és időtartama változó lehet
- A heti egy alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást
- A felajánlott és választható műveltség-tartalmakat integráló tevékenységeket

6. 3. Az óvodapedagógus feladatai:

- o A gyermekek fejlettségéhez igazodva kötött és kötetlen tevékenységek szervezése
- o A gyermekek nevelésével kapcsolatos valamennyi tevékenységet az óvodapedagógus irányít.

Tevékenységi formák:

- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Külső világ tevékeny megismerése
- Verselés, mesélés
- Ének –zene, énekes játék, gyermektánc
- Mozgás
- Játék

A tevékenységeket a gyermekek anyanyelvén és németül, a nemzetiségi nevelést figyelembe véve vezetik az óvodapedagógusok.

7. A program tevékenységformái

7. 1. Játék

A gyermeki játékot az óvoda alapvető és legfontosabb tevékenységének tekintjük, amely átszövi az egész óvodai nevelést.

A játék a gyermek számára életszükséglet, a legnagyobb örömforrás, amely leginkább biztosítja a 3-7 éves korú gyermek harmonikus fejlődését.

A játék, tanulási folyamatot is jelent. Azt a tanulási folyamatot, amely nap, mint nap létrejön az óvodában, amelynek minden gyermek a részese, amely legtöbbször spontán valósul meg.

A játék lehetőséget ad az óvónő számára a gyermek fejlettségének megfigyelésére, differenciált egyéni fejlesztésére.

A játékban a gyermekek ismeretei bővülnek, szociális kapcsolatai fejlődnek.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták.

Gyakorló játékban a gyermekek megismerkednek az eszközök, tárgyak tulajdonságaival. Rakogatáshoz, válogatáshoz örömmérs társul. Az óvónő adjon mintát a játékeszközök helyes használatához, a játékok elrakásához.

A gyakorló játék jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hat a laterális dominancia kialakulására.

A gyermekek cselekvéseiket gyakran halandzsázással kísérik.

Az udvaron a homokozó, a talaj borítása adja a gyakorlójáték lehetőségét.

A szerepjáték már a legkisebbeknél is megjelenik.

Az óvónő szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvésekhez.

A papás-mamás játék, a fodrászos, az orvosos, kalauzos játék egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg az együttlét, együttmozgás formájában.

A gyerekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a „mintha” helyzetek megteremtéséhez.

A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenjen meg a barkácsolás.

A konstrukciós játékban a gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét.

Az óvónő szervezzen olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók.

Az óvónő készüljön mozgásos szabályjátékokkal is, hogy a mozgásigény, mozgáskoordináció fejlődjön a gyermekeknél.

A különböző játékfajták a gyermekek játékában keverednek, nem különülnek el élesen.

A nagyobb gyermekeknél dominánsan jelentkezik az érzelemmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amely a gyermeki képzelet fejlődését támogatja.

Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével, ötleteivel, tanácsaival segíti a gyermekek játékának kiteljesedését, hogy minél többféle szerepet tudjon egy-egy gyermek megformálni.

Az elmélyült játékban a több ötletből kialakított tartalmas játék fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, a társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvés képességét.

A játékban az óvónő szerepvállalása modellértékű, beszéde, non verbális jelzései mintaként szolgálnak az óvodások számára.

7. 1. 1. A játék célja:

A szabad játék biztosításával a gyermekek optimális személyiségfejlődésének elősegítése.

7. 1. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
  - ❖ Megfelelő csoportlégkör
  - ❖ Hely
  - ❖ Idő
  - ❖ Játékeszköz
  - ❖ Élmények

- o A játékban az óvodapedagógus tudatosan van jelen, indirekt irányításával biztosítja élményszerű. Elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- o A napirendet, az óvodai tevékenységeket úgy szervezi, hogy érvényesüljön a szabad játék túlsúlya.
- o A játékfajták tartalmának, minőségének alakítását, a gyerekek egyéni sajátosságaihoz igazodva végzi.
- o Személyes példaadásával, ötleteivel segíti a játék kiteljesedését. Mintát ad, feltétel teremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával támogató, serkentő, ösztönző magatartásával indirekt módon, a játék kibontakozásához.

7. 1. 2. 1. Megfelelő csoportlégkör

- o A nyugodt, derűs légkör biztosítása teremti meg az elmélyült játék lehetőségét.
- o A gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti azt meg, milyen helyet választ, és mennyi ideig tart a játéka.
- o A játékos légkört segíti a sok új ötlet, a kellő időben adott segítség, a megerősítés.
- o Csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a jó légkör fenntartását, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra válását.
- o A játékban a gyerekek önfeledten, feszélyezettség nélkül tudnak társaik felé fordulni, újraélhetik kellemes élményeiket, szorongásaikat, félelmeiket.

7. 1. 2. 2. Hely

- o A csoportszobában legyenek állandó, és variálható játszóhelyek. A gyerekek az óvónők segítségével alakíthatják ki játékuk számára a megfelelő helyet.
- o Legyen külön helye a mesének, bábozásnak, rajzolásnak és mintázásnak.
- o A gyerekek játéktere megnövekszik az udvaron. Az időjárás függvényében segítsük az udvaron is a szerepjáték kibontakozását, népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, ügyességi és sport játékok feltételeinek megteremtésével.

7. 1. 2. 3. Idő

- o A játék folyamatosságát a napirend jól szolgálja.
- o Az óvodában biztosítjuk a szabad játék lehetőségét az egész nap folyamán, valamint a több napon keresztül tartó játékot.
- o Lehetőség szerint minél több időt játszhassanak a szabadban.

7. 1. 2. 4. Játékeszközök

- o A csoportokban olyan eszközöket biztosítunk, amelyek a kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenységekhez vezetnek.
- o A gyakorlójátékhoz, szerepjátékhoz, képességfejlesztő játékhoz, udvari játékhoz biztosítjuk az esztétikus, biztonságos, egyszerű játékeszközöket.
- o A játékukhoz a gyerekek is barkácsolhatnak, gyűjthetnek különféle eszközöket.

7. 1. 2. 5. Élmények

- o Feladatunk az élmények forrásainak tervezése, ezáltal a szocializáció elősegítése, az érzelmek, a szokások, magatartásmódok formálása.
- o A játékban a gyerekek újra és újra átélhetik környezetükből szerzett tapasztalataikat, pozitív és negatív élményeiket.
- o A nap folyamán keverednek különböző játékfajták – gyakorló, szerep, szabály, konstruáló – melyek korábbi élményekre épülnek.

7. 1. 3. Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ alkalmazkodik a játék szabályaihoz
- ▼ játékhelyzetekben újraalkotja a felnőttek tevékenységét
- ▼ társaival a játék során cselekvéseit összehangolja
- ▼ a barkácsolás természetes része a szerepjátéknak
- ▼ a játékhoz készített eszközöket felhasználja további játékaik során
- ▼ képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait
- ▼ le tud mondani egy-egy kedves játékszerről
- ▼ képes szerepvállalásra és szerepek elosztására
- ▼ képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására
- ▼ a játéktémát napokon keresztül folytatják

7. 2. A mozgás

A mozgásra nevelés a mozgásfejlesztés az egészséges életmódra nevelés legfontosabb területe. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes helyzetváltató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint mozgás koordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Fontos szerepe van a testi, lelki egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgás a gyermekek lételeme, legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodás gyermek a mozgás, a tevékenység során szerzi a legtöbb információt saját magáról és a környezetéről, hatással van az értelmi és szociális képességek fejlődésére, a személyiség akaratitényezőinek alakulására.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermek teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

Ebben az életkorban mozgással hozhatók működésbe az érzéketeket feldolgozó agyi funkciók, így a mozgás az egyik leghatékonyabb tanulási forma.

A spontán és szabad játék kereti között végzett tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegőn történő mozgásra.

A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről.

Törekszünk, hogy a mozgás természetesen épüljön be a gyermekek spontán tevékenységeibe, szokásukká, igényükké váljon.

7. 2. 1. A mozgásfejlesztés célja

- A mozgás szeretetére építő életvitel, életmód megalapozása.
- Tervszerű, rendszeres mozgással a testi képességek fejlesztése.
- Gyermeknek természetes mozgáskedvének felkeltése, megőrzése.
- Személyiségfejlesztés.

A mozgásfejlesztéssel:

- A szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, tartáshibák megelőzése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészségek alakítása.
- A testi képességek,
  - fizikai erőnlét fejlesztése.
  - kondicionális képességek – erő, gyorsaság, állóképesség,
  - koordinációs képességek – egyensúlyérzékelés, térérzékelés, mozgásérzékelés, és ritmusérzék fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A mozgásfejlesztés területei:

- A mozgásfejlesztés sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Kiemelt mozgásfejlesztés az alábbi területeken valósul meg:
- Mozgásfejlesztés szabad játékban, szabad tevékenységben.
- Mindennapos frissítő testmozgások:
  - Mozgásos játékok
  - Séta
  - Kirándulás
  - Preventív torna
- Kötelező testnevelés foglalkozás
- Vízhöz szoktatás, úszásoktatás, és egyéb sport jellegű tevékenységek.

7. 2. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- o Mozgásra inspiráló, biztonságos környezet megteremtése a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

- o A tornára, játékos mozgásokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek összes területén, az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosít.
- o Megismerteti a gyerekeket a mozgásos játékok biztonságos gyakorlásához elengedhetetlen alapvető szabályokkal. (együttélés szabályai, társra figyelés, játékeszköz használatának szabályai)
- o Lehetőséget biztosít a mozgásos tevékenységek, az öngyógyító mozgások gyakorlására (hintázás, ringatózás, pörgés-forgás, egyensúlyozás) az egész nap folyamán, a délelőtti játékidőben is.
- o Tanít, felkínál mozgásos, népi játékokat (labdajátékok, ugróiskola, fogócskák).
- o Bekapcsolódik a gyermekek által kezdeményezett játékokba, ötleteivel tovább fejleszti azokat.
- o Alkalmaz zenés tornát is, ahol a zene ritmusára gimnasztikai elemekből álló mozgást utánoznak le a gyerekek.
- o Alkalmat teremt speciális gyakorlatok beiktatására, a mozgásszervi deformitások megelőzése, javítása céljából.
- o Lehetőséget biztosít speciális járás és gimnasztikai gyakorlatok elsajátítására, játékos gyakorlására, különféle fejlesztő eszközök alkalmazásával.
- o Heti rendszerességgel sétákat, évszakonként kirándulásokat szervez.
- o Az óvodapedagógus irányított foglalkozásokon lehetőséget ad arra, hogy a különféle mozgásformákat a gyerekek megismerhessék, igyekszik érdeklődésüket felkelteni ezek kipróbálására.
- o A testnevelés anyagának megtervezésénél, gyakoroltatásánál figyelembe veszi az óvoda adottságait, a csoport életkori összetételét, fejlettségét, a rendelkezésre álló eszközöket, időjárást.
- o Lehetővé teszi, hogy minden gyermek egyéni tempójában gyakorolhassa a különböző

mozgásformákat, él a kézi szerek adta lehetőségekkel, kiaknázza az óvoda folyamatosan bővülő gazdag eszköztárát, az udvar adta lehetőségeket.

A mozgásfejlesztés megvalósításának lehetőségei:

- ❖ Óvodánk jól felszerelt, gazdag eszköztárral, tornaszobával rendelkezik.
- ❖ A nagymozgások gyakorlására jó lehetőséget biztosítanak az udvari játékaink (mászókák, hinták, csúszda, függő mászóka stb.)
- ❖ Az udvar különböző részein a gyerekek rollerezhetnek, labdajátékokat játszhatnak, ugróiskolával, hintázással, egyensúlyérzékük fejlődik.
- ❖ A nyári időszakban pancsolhatnak, télen szánkózhathatnak.
- ❖ A városunkban működő uszoda lehetőséget teremt minden óvodás gyermek számára a vízzel való ismerkedésre. A vízben a gyerekeknek lehetőségük nyílik egy másfajta mozgás megtapasztalására, gyakorlására.
- ❖ Aktívan részt veszünk az iskolák, vagy más óvodák által szervezett városi szintű sport délelőttökön, sportrendezvényeken.

Különböző korcsoportok fejlesztési feladatai a következők:

3-4 éveseknél kiemelt feladat: **NAGYMOZGÁSOK FEJLESZTÉSE.** Erre a korosztályra a nagy, lendületes, nem kellően összerendezett mozgásforma a jellemző. Természetes mozgások gyakoroltatásával (járások, futások, kúszás, mászás, csúszás) mozdulataikat képesek irányítani, összerendezni.

4-5 évesek kiemelt feladata: **TESTSÉMA FEJLESZTÉS.** Ennél a korosztálynál a test részletes megismerését gyakoroljuk. A különböző testrészek mozgatása, megérintése, behatárolása, megnevezése közben szerzett tapasztalatok felhasználásával teljesedik ki az „éntérkép”.

A nagymozgások kibővülnek ugrásokkal és guruló átfordulásokkal.

Előtérbe kerül még: - a tér mozgásos megismerése (különböző irányú, formájú mozgások)

Egyensúlyfejlesztés (emelt felületen végzett mozgások, forgások, testhelyzet változtatások közbeni megállások)

Szem - kéz, szem - láb koordinációját fejlesztő gyakorlatok (babzsák feldobás, elkapás, célba dobás, célba ugrás)

„Oldaliság” („szalagos kézből” szalagos jobb kéz illetve szalag nélküli bal kéz lent)

Az 5-6 éveseknél kiemelt feladat: ÉSZLELÉS FEJLESZTÉS ÉS A KÉZ FOGÓIZMAINAK ERŐSÍTÉSE.

Nagycsoportban az egyre finomabb, apró mozdulatok elvégzése, segíti a nagymozgások pontosítását, tökéletesítését. A különböző eszközök (labdák, botok, kendők, szalagok) fogása, tartása, a támaszgyakorlatok elősegítik a kéz fogóizmainak erősödését, melyre az írás előkészítés miatt van szükség.

Előtérbe kerül: az alakváltás,

forma állandóság (különböző alakzatok bejárása)

irányok (már nem csak a testükön tudják, hanem a tárgyakon is megkülönböztetik)

7. 2. 3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ▼ mozgása összerendezett, testképe kialakult
- ▼ szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban
- ▼ tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat
- ▼ képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon
- ▼ tud rövidebb távon egyenletes iramban futni
- ▼ versenyjátékban betartja a szabályokat
- ▼ tud ütemtartással járni
- ▼ tud helyben labdát vezetni
- ▼ tud egykezes felsődobással célba dobni
- ▼ tud gurulóátfordulást végrehajtani előre
- ▼ tud néhány mozgásos játékot (futó-fogó játék) irányítás nélkül játszani

7. 3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallamban, a ritmusban, a mozgásban a szépséget, s örömet lelnek a közös éneklésben.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

7. 3. 1. A zenei nevelés célja:

- A zene megszerettetése, a befogadására való képességek megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése, játékos zenei alkotókedvük ösztönzése. Az esztétikai, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása a közös játékokkal, énekléssel.
- Zenei anyanyelvünk ápolása.
- Az énekes népi játékokkal, az igényesen válogatott kortárs művészi alkotásokkal, a gyermek, zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása.
- Zenei élmények nyújtása.

7. 3. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A zenei hangok, a környezet tárgyainak hangjainak felfedeztetése
- Örömteli éneklés, játszás, zenei képességfejlesztés alkalmainak megteremtése
- A gyermekek zenei képességeinek folyamatos fejlesztése, figyelemmel kísérése
- Bátorítsa, segítse elő a gyerekek spontán kezdeményezéseit
- A dalos játékok kiválasztásánál, a zenei anyag összeállításakor, igazodjon a gyermekek életkori sajátosságaihoz (hangterjedelem, ritmus, mozgásformák, stb.), a népi hagyományokhoz, ünnepekhez
- Szervezen alkalmakat hangszerek bemutatására, ritmushangszerek megismertetésére, azok használatára
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi kultúrát.
- Oldott légkör megteremtésével keltse fel a gyermekek érdeklődését a különböző hangulatú magyar népdalok, műdalok, hangszeres zene iránt
- Ismertesse meg a gyermekeket egyszerű tánclépésekkel, térformákkal

A zenei nevelés területei:

- metrumérzék-fejlesztés
- ritmusérzék-fejlesztés
- dinamikai érzék fejlesztése
- hangmagasság- dallamérzék fejlesztése
- belső hallás fejlesztése
- zenei improvizációs készség fejlesztése

A **3-4 évesek** ismerjenek meg 6-8 mondókát, öl-béli játékot és 10-15 énekes játékot.

Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az óvónő keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt.

A **4-5 éves** gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat.

A 4-5 új mondóka és a 12 -15 új gyermekdal megismerése mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A körjátékok közül szerepcserés, párválasztás, sorgyarapító játékokat is válogasson az óvónő. A gyerekek énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban, halkabban, hangosabban, mélyebben, magasabban. A gyermekek játszanak, kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében.

Az **5-6-7 éves** gyermekek ismerjenek meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Az óvónő válogasson olyan dalokból, melyben már szünet, szinkópa is előfordul.

Az idősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvónő bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, ami az óvodások néptáncának is tekinthető. Az óvónő ösztönözze a gyermekek egyéni éneklését a tiszta éneklés érdekében. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat kapcsolják össze a tempó változtatásával vagy dallambújtatásával. A gyermekek tudják megkülönböztetni az egyenletest a ritmustól.

7. 3. 3. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- ▼ Élvezettel játszik énekes játékokat
- ▼ Képes a dalos játékokat 5-6 hangterjedelemben tisztán énekelni
- ▼ Felismeri, megnevezi a dinamikai különbségeket hangzásban és mozgásban
- ▼ Képes az egyenletes lüktetést átvenni, és azt megjeleníteni.
- ▼ Képes a dalok, mondókák ritmusát átvenni
- ▼ Érzékeli és megjeleníti a kettes lüktetést

- ▼ Felismeri, megnevezi, kimozogja a magas-mély közti távolságot. Dallamon belül képes jelezni a magasabb-mélyebb hangokat.
- ▼ Tud dallam-, illetve ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
- ▼ Belső hallással képes a dallamot magában követni
- ▼ Tud dallamot, ritmust, mozgást rögtönözni
- ▼ Élvezettel hallgat zenét

7. 4. Verselés, mesélés

A mese, a vers, a játékos mozgásokkal összekapcsolt mondóka, az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszköze.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Képi és konkrét formában feltárja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedési formákról.

Életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja szorongásait, és egyben feloldást, és megoldást kínál. A tárgyi világot megelevenítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

7. 4. 1. Célja

- A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése.
- A népköltészet értékeinek megismertetése
- A pozitív személyiségjegyek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímek csengésével.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

7. 4. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Az irodalmi anyag összeállításánál figyelembe veszi a gyerekek életkori sajátosságait.
- Az igényesen válogatott alkotásokkal fejleszti a gyermekek gondolkodását, kreativitását.
- Minden nap biztosítja a mesehallgatást, versmondást, mondókázást.

- Az oldott légkör megteremtésével segíti a gyermekek beszédkedvének fenntartását.
- Optimális feltételeket teremt a versmondáshoz és a mesehallgatáshoz.
- Az irodalmi anyag feldolgozásával segítse a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztését (szövegértés, tiszta beszéd, szókincsfejlesztés)
- A mese, vers feldolgozásával, bábozással élményt nyújtson.
- A nyugodt, biztonságos légkör megteremtésével elősegítse a gyermekek saját vers és mesealkotását, azok vizuális megjelenítését (képeskönyv készítése, illusztráció)
- A spontán meséléssel, bábozással, mesedramatizálással segítse elő a gyermekek értelmi képességeinek fejlődését és kreativitását (emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás)
- Őrizze a népköltészet remekeit.
- Szervezze meg a rendszeres könyvtárlátogatást, színházlátogatást.

A mese, vers kiválasztás szempontjai:

- nyelvileg tiszta legyen a szöveg
- emberi kapcsolatokra tanítson
- segítse az anyanyelv megismerését
- mélyítse az önismeretet
- segítse a világ megismerését
- oldja a szorongást
- tanítson az indulatok feloldásra, belső képteremtésre
- tükrözze a nyelv zeneiségét
- segítse hozzá a gyermeket ahhoz, ami egyetemes, emberi, örök
- ne hiányozzon a humor

A válogatás elsősorban a magyar népköltészet világából történik. Helyet kapnak azonban a klasszikus és a kortárs irodalmi művek is.

A **3-4 évesek** versanyagát az óvónő népi mondókákból, rigmusokból és ismert költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítsa össze. A mesék cselekménye egyszerű, érthető legyen, ritmikusan ismétlődő elemeket tartalmazzon.

A kiscsoportos korú gyermekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A **4-5 éves** korú gyerekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, novellisztikus, realiztikus mesék.

Mai magyar írók meséiből is válogassunk. A mondókázás anyagát a népi mondókák, névcáfólok, halandza szövegű kiolvasók adják. 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás ideje. Az állatmeséktől kezdve, a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus, realiztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék a gyermekek mesetárába.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét.

Gyakran mondogassunk közösen a gyermekekkel kiolvasókat. 4-5 kiolvasóval gazdagodjon a repertoár.

A gyermekek ismételgessék az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása a gyerekek élményeihez kapcsolódjon.

A délutáni pihenés alatt folytatásos mesét is hallgathatnak a gyerekek.

A nagyobbak próbálkozzanak mesék, történetek kitalálásával, megkezdett meséket tudjanak befejezni.

7. 4. 3. Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- ▼ Szívesen mesél, báboz, dramatizál
- ▼ Gondosan bánik a könyvekkel
- ▼ Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát
- ▼ Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek
- ▼ Várja, igényli a mesehallgatást
- ▼ Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni
- ▼ Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak, érthető kifejezését
- ▼ Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt

7. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek ábrázoló tevékenysége, a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,- a vizuális nevelési lehetőségek területei. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az óvodások szívesen fejezik ki élményeiket, elképzeléseiket az ábrázolás eszközeivel.

Ezek a tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.

7. 5. 1. A vizuális nevelés célja:

- A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka eszközeivel a gyermek személyiségének fejlesztése.
- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi megjelenítése, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A vizuális tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, megszerettetése

7. 5. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki ábrázolási tevékenység feltételeinek megteremtése (hely, idő, eszközök hozzáférhetősége, stb.)
- Oldott légkör biztosítása, ami ösztönzi a gyermekeket az önkifejezésre, az alkotásra.
- A rajzkészség és kézügyesség fejlesztése egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése különböző anyagok és technikák megismertetésével.
- Rácsodálkozni a környező valóság esztétikai szépségeire.
- Változatos eszközök biztosítása, ezzel módot teremteni a gyermekek számára a változatos technikák használatára.
- Biztosítani, hogy a gyermekek szabadon hozzáférhessenek az ábrázolási eszközökhöz.
-
- Az ábrázolás-, és önkifejezés mellett a gyerekek megfigyelőképességének, szín és formaérzékének, díszítőképességének fejlesztése.
- A vizuális jelrendszer, népművészeti elemeinek megismertetése.
- Vizuális tapasztalások nyújtása életkornak megfelelően.
- A képi gondolkodásuk, kreativitásuk fejlesztése,
- Segíteni a gyermekeket az alkotás örömeinek megtapasztalásában.
- Olyan szokás, szabályrendszer kidolgozása, bevezetése, mely védi a gyermekek egészségét, testi épségét / festékek, olló, ragasztó használat stb./
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi - térbeli megjelenítésre (udvari lehetőségek kihasználása).
- Esztétikus, egészséges környezet kialakítása.

- Az önértékelési képesség kialakítása (tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról).
- A gyermekek fejlettségét figyelembe véve biztosítson lehetőséget kiállítások megtekintésére, azok feldolgozására (múzeum pedagógia).
- Neveljen a gyermeki munka megbecsülésére

7. 5. 3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ▼ örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol
- ▼ képalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit
- ▼ elképzelés után meseszereplőket, hangulatokat is, kifejezve jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol
- ▼ tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani
- ▼ önállóan és csoportosan is készít játékot, kellékeket, ajándékot
- ▼ téralakításban, építésben másokkal együttműködik
- ▼ ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat
- ▼ emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja
- ▼ díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcollással megold
- ▼ tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani

7. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek külvilággal történő ismerkedése folyamat, mely a születéssel kezdődik, és az életkor előre haladásával egyre mélyül.

Miközben a gyermek az őt ért ingerek hatására tapasztalatokat szerez a környezetéről, fejlődik, érik. Fejlődésével párhuzamosan fokozatosan tágul az őt körülvevő megismerhető világ, melynek felfedezése közben újabb és újabb tapasztalatokat szerez érzékszervein keresztül, a mozgással szoros összefüggésben.

A kisgyermek külvilággal történő ismerkedése tevékenységek sorozatán keresztül történik.

A megismerés első színtere a család, az otthon.

A gyermek óvodába lépésével az őt körülvevő szűkebb értelemben vett környezete kitágul, szüksége van újabb tapasztalatok szerzésére, melyek ismeretté alakulva segítik őt a környezetében életkorának megfelelő biztos eligazodásban, tájékozódásban. Az őt körülvevő társadalmi, természeti környezet megismerése közben képet alkot önmagáról is, alakul énképe, én tudata, önismerete.

7. 6. 1. A külső világ tevékeny megismerés célja:

- A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érdeklődésére építve, a környezetükben életkoruknak megfelelő szinten eligazodni, annak változásaihoz alkalmazkodni tudó, a környezetükre figyelő, annak értékeit becsülő, és védő gyermekek nevelése.
- A gyerekek gazdag tevékenységrendszerbe ágyazva szerezzenek életkoruknak megfelelő tapasztalatokat az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb társadalmi és természeti környezetükről, annak téri, formai, mennyiségi viszonyairól.

A külvilágról szerzett benyomásokat a gyermek tovább éli, átrendezi. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés alapvető célját akkor éri el, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A gyakorlás legtermészetesebb módja a szabad, kötetlen játék.

7. 6. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- o A gyerekek tapasztalataira építve, a tapasztalatszerzés lehetőségeinek kiszélesítése, tudatos, fejlesztő eljárásokkal az esetleges hátrányok kompenzálása.
- o Elegendő alkalom, hely, idő, és eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat-és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- o Sokirányú érzékelés lehetőségének biztosítása a megismerő tevékenységek során (látás, hallás, tapintás)
- o Érdeklődés felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása olyan szituáció átélésén keresztül, melyek során a gyermek átélheti a kísérletezés, felfedezés örömeit.
- o A kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában a gyermek önálló véleményalkotásának, és döntési képességeinek fejlesztése.
- o Egyéni képességfejlesztés.
- o A gyermek egyéni képességeihez igazodva segítjük, hogy minden gyerek megtalálja önmaga számára a legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzeteket.

- o Lehetőséget adunk a gyerekeknek, hogy az adott témakörök tartalmi feldolgozásakor minden gyerek annyit dolgozzon fel, amennyit képességei engednek.
- o Pozitív érzelmi viszony kialakítását segítjük a természethez, az emberi alkotásokhoz.
- o A tapasztalatszerzés, tevékenykedés közben lehetőséget biztosítunk a gyermekben megfogalmazódó gondolatok kifejezésére.
- o Beszédhelyzetek biztosításával tájékozódunk a gyermek meglévő ismereteiről, nyelvi kifejezőképességéről.
- o A szülőföld, a haza szeretetének megalapozása a közvetlen környezet, lakóhely megismertetésével.
- o Városunk nevezetességeit megismertetjük a gyermekkel.
- o Környezettudatos, értékvédő magatartás megalapozása.
- o Helyi hagyományok ápolása, ismerkedés a népi hagyományokkal.
- o Meglévő ismereteink bővítése, ismerkedés új módszerekkel (pl. projekt módszer)
- o A helyes viselkedés alakítása példamutatással, pozitív megerősítéssel, dicséréssel, buzdítással.

7. 6. 3. A külső világ tevékeny megismerésének tartalma

A nevelési terület tartalma minden a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed.

A külső világ tevékeny megismerése négy, egymástól elkülöníthető, de a gyermek tapasztalatszerzésének irányításában elválaszthatatlan területet tartalmaz:

- Az ember, és társadalmi környezete
- Az ember, és természeti környezet
- Környezetünk téri, formai, mennyiségi viszonyai
- Környezetvédelem

A külső világgal történő ismerkedésnek nincsenek merev időkeretei, integrálódnak benne a műveltségi területek témakörei és a különböző tevékenységek.

A spontán szerzett ismeretek és a tervezett tapasztalatszerző tevékenységek egymástól elválaszthatatlan, egymást kiegészítő folyamatok. A spontán szerzett ismeretek alapul szolgálnak a tervszerű fejlesztésnek.

A külső világ tevékeny megismerése az óvodai nevelés minden területén jelen van.

Az óvodapedagógus szabadon dönt arról, hogy a gyermek különböző megismerő tevékenységeit az óvodai nevelés mely területén szervezi. Alapvető szempont, hogy az óvodás korú gyermek tanulása tevékenység közben, cselekedtetéssel valósul meg, és az egyéni érdeklődésen alapul.

7. 6. 3. 1. Az ember, és társadalmi környezetének megismerése

A feldolgozandó témakörök kiválasztásának legfőbb kritériuma, hogy a megismerés középpontjában a gyermek, és azon környezete álljon, mely a gyermek részéről minél több oldalról megtapasztalható.

Tevékenységekhez ajánlott témakörök:

- **A család** (szükségletei, az egymáshoz való viszony, az együttélés konkrét tapasztalatai)
  - Szűkebb környezetünk, **az óvoda** (tartalma, funkciója, szokásrendje)
  - **Testünk** (ismerkedés önmagunkkal, az emberi testrészekkel, érzékszervekkel, azok funkciója, védelme)
  - **Közlekedés** (ismerkedés a közlekedési eszközökkel, a helyes viselkedés, és a biztonságos közlekedés szabályaival.)
  - **Városunk** közvetlen és tágabb környezetünk (ismerkedés a környezetünkben élő emberekkel, a tárgyi kultúra értékeivel, helyi nevezetességekkel, hagyományokkal, szokásokkal)
  - **Az idő** (napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek megfigyelése, történések, tevékenységek kapcsán tájékozódás az időben – mi történt előbb utóbb.)
- A nemzeti ünnepekre, valamint az óvoda hagyományos ünnepeire, jeles napokra való készülődés, a közösen átélt élmények jó alkalmat nyújtanak a szülőföld szeretetének, a hazaszeretet csíráinak elültetésére, a nemzeti, népi kultúrával való ismerkedésre, a hagyományok ápolására.

- Ünnepeink, jeles napjaink:

- Móri Napok (október 1. hétvégéje)
- Márton-nap (nov. 11.)
- Advent
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja (május első hete)
- Zöld napok
  - Víz világnapja (március 22.)
  - Föld világnapja (április 22.)
  - Madarak és fák napja (máj. 10.)

- Gyermek-hét (május utolsó hete)
- Nemzetiségi-hét (június első fele)
- Búcsúnap

A jeles napokat, a hagyományos ünnepeinket mindig egy hosszabb előkészület vezeti be. A jeles napok megünneplését a változatos tevékenykedés, együtt játszás, tervezgetés előzi meg.

Móri Napok

Az őszi betakarító munkák megfigyelése.

Termések, termények gyűjtése, tárolása, kiállítás rendezése. Ismerkedés a város nevezetességeivel. Rajzok, őszi képek készítése a hagyományos gyermekrajz kiállításra. Egyszerűbb népi játékszerek készítése – csutka-baba, krumpli-uborka ökröcske, pörgettyű.

Énekes népi játékok megismerése, ügyességi és sportjátékok játsszása (kakasviadal, zsákban futás, kuglizás), gombozás.

Szüret

A gyermekek kedvük szerint vegyenek részt szüreten. Szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot. Figyeljék meg a szürethez kapcsolódó munkafolyamatokat. Pincelátogatás.

Gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket.

Hallgassanak dalt, mondókát a szőlőről, almáról. Készítsenek termékekből egyszerű hangszereket (dióhéj-pencergető, csutkamuzsika).

Márton-nap (november 11.)

Lampionok barkácsolása.

Német gyermekdalok, gyermektáncok tanulása.

Kiállítás rendezése régi használati tárgyakból, ruhákból, játékokból, fényképekből. Szeretet kalács sütése.

Nemzetiségi táncház / játszóház szervezése.

A városi lampionos felvonuláson való részvétel.

Válogatás a jeles naphoz fűződő népi játékokból, hagyományokból.

Téli ünnepkör /Advent, Mikulás, Karácsony/

Ismerjék meg az advent jelképeit: koszorú, naptár. A naptár alapján készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Dalok, mondókák tanulása. Karácsonyfadíszek, apró ajándék, asztali díszek barkácsolása.

Borbála-ág hajtatása.

Luca-búza ültetése.

Pásztorjátékok.

Karácsonyköszöntő.

Mézeskalács, linzerek sütése, díszítése a karácsony közeledtével. Étkezési szokások – sütőtök sütése, tökmag pirítása, kukoricapattogatás, diótörés, gyümölcssaláta készítése.

Farsang, tél búcsúztatása

Maskarák, álarcok, jelmezek barkácsolása különböző technikákkal.
Farsangi dalok, versek tanulása.

Tanuljanak névcsúfolókat, fiú-lánycsúfolókat.

A termék báli díszítése közösen. Vegyenek részt a tréfás versenyjátékokban, a táncmulatságban.

Március 15.

Ismerkedés a nemzeti lobogó színeivel. Hazám, nemzetiségem.

Kokárda, zászlók, párták, csákok barkácsolása. Kossuth-nóták, katonadalok hallgatása.

Ismerjék meg a Himnuszt.

Jó idő esetén ellátogatunk a '48-as Szabadságharc emlékművéhez.

Húsvét

Tavaszi nagytakarítás a csoportokban, babák fürdetése.

Locsolkodás, tojásjátékok. Tanuljanak locsolóverset.

Húsvéti tojások díszítése különböző technikákkal. Sétáljanak az óvoda körül, figyeljék meg az éledő természetet.

Anyák napja- Apák napja

Az édesanyák, nagymamák, édesapák köszöntése. Verssel, dallal, virággal, apró ajándék készítésével meglepjük szeretteinket.

Madarak és fák napja (május 10.)

Az óvoda udvarának rendezése, virágültetés csoportosan.

Kirándulás a parkokba, erdőbe. Ismerkedés a természettel. A természet szeretete és védelme.

Madárodúk, itatók kihelyezése.

Gyermek-hét – Nagycsoportosok búcsú napja

Kézműves nap. Táncházt. Kirándulások szervezése.

Nagycsoportosok búcsúnapja rendhagyó programokkal, tábortűzzel.

Szülőkkel együtt versenyjátékok játszása, játszóház szervezése.

Lampionos felvonulás az óvoda udvarán, búcsúztatók éneklése.

Nemzetiségi-nap, -hét

Ismerkedés a némettség hagyományaival, agyagozás, játékeszközök barkácsolása, sváb sütemények sütése, tájház látogatása, a szőlészet borászat megismerése.

7. 6. 3. 2. Az ember, és természeti környezetének megismerése

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok váltakozásának megfigyelésén keresztül kínálkozik.

Közvetlen természeti környezetünkől kiindulva azokat a műveltségi tartalmakat részesítjük előnybe, melyek megtapasztalására személyes lehetőséget tudunk biztosítani.

Tevékenységekhez ajánlott témakörök.

- **Évszakok**
  - A természet szépségeinek megfigyelése, változásainak figyelemmel kísérése.
  - Megfigyelések végzése az időjárás változatosságára, valamint az időjárás emberre, természetre gyakorolt hatására vonatkozóan.
- **Állatok**
  - Ismerkedés a házi és a vadon élő állatokkal, életmódjukkal, jellegzetes viselkedésükkel. (Az állatokat lehetőség szerint természetes környezetükben célszerű megfigyeltetni)
  - Ismerkedés az óvoda közvetlen környezetének állatvilágával (madarak, bogarak, stb.). Madárvédelem.
- **Növények**
  - ismerkedés az óvoda közvetlen környezetének növényvilágával.
  - tapasztalatszerzés a növények fejlődésének legfontosabb jellemzőiről.
  - lehetőség szerint tapasztalatszerzés kultúrnövények, gyümölcsök termesztésével, betakarításával, feldolgozásával kapcsolatban. (pl. szőlőszüret, szőlőpréslés).

7. 6. 3. 3. A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és a tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi viszonyairól.

A környezet megismerése során matematikai tapasztalatoknak és ismereteknek is birtokába jut. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéloképessége, fejlődik tér, sík- és mennyiségzsemlélete.

A környezet változásainak megismerése nem képzelhető el matematikai ismeretek nélkül, ugyanakkor az óvodás korú gyermek matematikai megismerése nem választható el a környezet megismerésétől.

A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. A tapasztalatszerzés akkor hatékony, ha a különböző matematikai szituációk, problémahelyzetek megoldásáig a gyermek egyénileg járja be az utat, esetleg többféle megoldási lehetőséget keresve, s a felfedezés öröme átélve jut el a sikerhez, a probléma megoldásáig.

Legjellemzőbb matematikai tevékenységformák:

- Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása (szétválogatások, sorba rendezések, ítéletalkotások)
- A számfogalom alapozása (mennyiségek, halmazok összemérése, párosítása, számlálása, kis számok felismerése összkép alapján, mérések különböző egységekkel, tapasztalatok a darabszám változásairól).
- Tapasztalatok a geometria körében (építések, alkotások szabadon, és másolással, tevékenységek tükörrel, tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban).

7. 6. 3. 4. Környezetvédelem

Az óvodai környezeti nevelés, indíttatást ad a gyerekeknek, a természethez fűződő felelős magatartás kialakulásához. Ez a tevékenység alapozó jellegű óvodáskorban. Az óvodai évek alatt a természet iránti pozitív érzelmi viszony és az ismereteken alapuló cselekvő készség kialakítására törekszünk. Az óvodai környezeti nevelés az óvodai életen alapszik, szerves része. Ahogy a gyermekek étkeznek, játszanak, pihennek, ahogy társas kapcsolataik alakulnak, ahogy az óvoda udvarait rendezik, ahogy a növények, madarak gondozásában részt vesznek, a vízzel, az energiával ésszerűen takarékoskodnak, az mind környezeti nevelés.

Az óvoda működése a környezetvédelem szempontjából modellértékű:

- A gyermekeket igényesen kialakított környezet veszi körül a csoportszobában, a folyosókon, az óvoda körül. (élő virágok, tiszta belső terek, ápoltság)
- Maga az óvoda udvarainak kialakítása is a környezeti nevelést szolgálja. (Madáretető, itatók, növények, kiskert)
- Korszerű, energiatakarékos fűtés. (szigetelt épület, jól záródó nyílászárók, szabályozható fűtés)
- Korszerű világítás.
- Víztakarékos WC-öblítés, jól karbantartott csaptelepek)
- Használt elemek gyűjtése.
- Az ábrázolási tevékenységekben az anyagokkal való takarékoskodás, újrahasznosítási technikák alkalmazása.

Környezetbarát gyermek csak környezetbarát intézményben nevelődhet.

7. 6. 3. 4. 1. Környezetvédelmi nevelés célja:

Kialakuljon az óvodás gyermekben, a környezete iránti felelősség. Az óvodában a felelősség kialakulásának alapjait rakhatjuk le a környezeti neveléssel.

Célunk olyan magatartás elsajátíttatása, mellyel a természeti és épített környezetüket óvják, a meglévő energiákkal takarékosan bánnak.

7. 6. 3. 4. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- o Zöld jeles napok megismertetése a gyermekekkel játékok, játékos feladatokon keresztül
- o Térképezze fel a gyermekek számára bejárható helyeket, - óvoda helyiségei, óvoda udvarai, - közeli kiránduló helyek-, parkok, erdő, tavak, patak, - bemutatóhelyek-, múzeumok, vadas parkok, állatkert, erdei óvodák.
- o A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve dolgozza fel a gyermekekkel az élő természet mellett, a természeti elemek – föld, víz, tűz, levegő jellemzőit.
- o Alakítson ki élősarkot, természetsarkot az óvodában.
- o Szervezze meg a gyermek számára az aktív közreműködést a növények, állatok gondozásában, járdaseprésben, levélgereblyezésben, lomb összegyűjtésében, locsolásban, stb.
- o Fedeztesse fel a gyermekekkel a növények szépségét, illatát, az állatok hangjait, stb.
- o A helyes, környezettudatos magatartási szabályokat, szokásokat rögzítse csoportjában.
- o Olyan óvodai élet megszervezése, melyben a gyermekek megtapasztalják, hogy a növények is élnek (fejlődnek, elpusztulnak)

7. 6. 4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat
- ▼ ismeri környezete növényeit, s azok gondozását
- ▼ a tárgyakat meg tudja számlálni legalább 10-ig, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, szín, forma szerint
- ▼ helyesen használja tő és sorszámokat
- ▼ ismerik a háziállatokat, vadállatokat, bogarakat, madarakat

- ▼ helyesen használja a térbeli viszonyokat, jelentő névutókat (alá, fölé, mellé)
- ▼ tudja lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodája nevét
- ▼ tudja születési helyét, idejét
- ▼ ismerik a környezetükben levő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat
- ▼ ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat. Ismeri a közlekedési eszközöket

8. Munkajellegű tevékenységek

A munkajellegű tevékenységek fontos személyiségfejlesztő eszköz a gyermek életében, mely sok vonatkozásban azonosságot mutat a játékkal és a cselekvő tanulással.

A gyermeki munkajellegű tevékenységek, a nevelés formái. A munkajellegű tevékenységeken keresztül alakulnak a közösségi kapcsolatok, a kötelesség teljesítése érzése, a saját és mások teljesítményének elismerése.

Az óvodás gyermekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, eközben természetes módon alakul szociális magatartása, közösségi kapcsolata.

A munkajellegű tevékenységeket külső irányítással, óvónői segítséggel, később önállóan végézzék.

Minden munkafajtnál kapjanak mintát az eszközök használatához, a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.

Úgy segítsünk a gyermeknek, hogy minél többször át tudja élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségeit.

Munka jellegű tevékenységek az óvodában:

Önkiszolgálás: óvodába kerüléskor a gyerekek sok óvónői segítséget igényelnek az önkiszolgálás terén. A fokozatosság betartásával törekednünk kell arra, hogy mire iskolába mennek a gyerekek szükségleteiket, önállóan végézzék. (önálló testápolás, étkezés, öltözködés, környezet rendjének megőrzése)

Közösségért végzett munka: vannak olyan munkafajták, amelyek egyértelműen a közösség érdekében végzendők. Ilyen a naposi munka, melyet 4-5 éves korban vezetünk be. A naposi munka szerteágazó, sokrétű lehet. Ügyelni kell a feladatok fokozatos bevezetésére, a terhelés lassú növekedésére. Az ismétlődő feladatok lehetőséget biztosítanak a pontosabb munkavégzésre.

Alkalomszerű munka: az alkalomszerű munkák általában előre nem meghatározhatók. A nap, mint nap váratlanul jelentkező nehézségek megoldásában van szerepe, melyek előre nem tervezhetők. Mivel a munkafajtákat nem, vagy kevésbé irányítja a szokás, a begyakorlottság, ezért pontosabb magyarázatot, jobb szervezést igényel.

Ilyenek: a környezet rendjének, szépségének biztosítása, csoportszoba átrendezése, a tevékenységhez szükséges eszközök kiosztása, öltöző, mosdó rendjének megőrzése, sütés nélküli élelmiszerek, saláták készítése, egyéni megbízatások teljesítése, segítség az óvónőnek.

8. 1. A munka jellegű tevékenységek célja:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyerekek közösséghez tartozásának viszonyát.
- A gyermeki önismeret fejlesztése, - a gyermeki munkának mindig kézzelfogható valódi eredménye legyen.

8. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- o A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.
- o Az óvónő értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy pozitív viszony alakuljon ki benne a rendszeres munkavégzéshez.
- o Nyugodt, türelmes légkört biztosítani, amelyben segítséget, bátorítást kap.
- o A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél, vegye figyelembe a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociális háttér, stb.), mert egyes életkorú, vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelni kell arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terhelje túl.
- o A gyermekeket munkájuk során ne csak a „megfelelni akarás” vezesse, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, - vegyék észre, ha valami megváltozott és ez ellen tenni kell.
- o A csoportban dolgozó felnőttek ismertessék meg a gyermekekkel, a különböző munkafolyamatokat.
- o A munkavégzések kapcsán a gyermekeket ismertesse meg az eszközök célszerű használatával, s ezen keresztül, fejlessze a munkavégzés, a munkaszervezés képességének alapjait.

- o A munkajellegű tevékenységek végzésekor fejlessze a gyermekek kitartását, felelősségérzetét, önértékelését.

8. 3. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ szívesen vállal egyéni megbízatásokat
- ▼ a munkához használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan, esztétikusan rakja el
- ▼ önállóan, örömmel, igényesen végzi a naposi munkát
- ▼ étkezés után az edényeket elrakja
- ▼ aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyszívásban
- ▼ szívesen végez munka jellegű tevékenységet
- ▼ a munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja
- ▼ ügyel saját személye és környezete rendjére
- ▼ örömmel segít a kisebbeknek

9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, a mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Programunkban valljuk, hogy a gyermekek tevékenységük során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s így fejlődnek.

Minden óvodai tevékenységben fejlődnek a gyermekek

- értelmi képességei
- érzékelésük,
- észlelésük,
- emlékezetük,
- figyelmük,
- képzeletük,
- képszerű, szemléletes gondolkodásuk.

A tanulás formái az óvodában:

- ♦ az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- ♦ a spontán játékos tapasztalatszerzés
- ♦ a játékos, cselekvéses tanulás
- ♦ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés

- ♦ az óvodapedagógus irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- ♦ a gyakorlati probléma megoldás.

Az óvónők által szervezett tanulási lehetőségeken a gyermekek új ismeretekhez juthatnak, ismereteiket rendszerezhetik, ok –okozati összefüggéseket fedezhetnek fel, kísérletezhetnek, kipróbálhatják elképzeléseiket, a probléma felvetésekre megoldásokat kereshetnek, tévedhetnek, hibázhatnak. Az óvónő rendszeresen kezdeményez beszélgetéseket, melyeken a gyermek kíváncsiságára, a gyermek kérdéseire, válaszára építi az ismeretszerzést.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak, párhuzamosan más, a gyermekek által választott tevékenységekkel egy időben. A kezdeményezésekre a gyermekek a játékból érkeznek, s oda térnek vissza.

9. 1. A tanulás célja:

- A gyermeki kíváncsiságra alapozva kifejleszteni a gyermekekben az ismeretszerzés utáni vágyat.
- Az óvodás gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése.
- A belső motivációra építve megerősíteni a tudás megszerzésének örömeit.

9. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- o A tanulást támogató környezet megteremtése, mely épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- o A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazított módszereket alkalmazzon, - a játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, az ahhoz kapcsolódó gyűjtögetés, rendszerezés gyakran jelenjen meg.
- o Olyan csoportszobai környezet kialakítása, amely ösztönzi a tanulás iránti késztetés kialakulását
- o Építsen a gyermeki kíváncsiságra, segítse elő speciális eszközök biztosításával az ismeretek több oldalról történő megközelítését
- o Alakítson ki a kísérletezéshez megfelelő, biztonságos helyet
- o Buzdítson, lelkesedjen, legyen aktív a gyermekek ötleteinek kipróbálásában, megvalósításában
- o Biztosítson elegendő időt az ismeretek megszerzésére, a kísérletek elvégzésére

- o A szóbeli közlésék meghallgatására szánjon időt, segítse az ismeretek felidézését képekkel, albumokkal, fotókkal.
- o Segítse jelenlétével a feladatok végig vitelét, a nehezebb feladatok sikeres végrehajtásában legyen a gyermekek támasza
- o Sikertelen feladatvégzésnél bátorítson, buzdítson új megoldások keresésére
- o A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

9. 3. 3. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- ▼ Az egyszerű feladatokat megérti
- ▼ Képes a kivárára /türelmesen kivárja, míg rákerül a sor/
- ▼ Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt
- ▼ Feladatai végrehajtásában kitartó
- ▼ Él benne az iskola, a tanulás utáni vágy
- ▼ Tevékenységének eredményét reálisan értékeli
- ▼ Képes a szándékos figyelemre
- ▼ Képes az elsajátított ismeretek felidezésére.

10. Az óvodai nevelést segítő tevékenységek

- Gyermekvédelem
- Logopédiai ellátás
- Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése
- Tehetség gondozás / Gyermektánc / Preventív torna

10. 1. Gyermekvédelem az óvodában

A szociális hátrányok kompenzálásra törekszünk az óvodában, segítségnyújtással, pedagógiai eszközökkel. Gyermekvédelmi tevékenységünket az 1997. évi XXVI. Törvény alapján szervezzük.

Minden gyermeket érintő döntésben „a gyerek mindenk felett álló érdekeit” kell figyelembe venni, azt más érdekek nem előzhetik meg.

A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell: fajra, nemre, vallásra, származásra, tekintet nélkül.

A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti. A gyerekeknek joga van, hogy az óvodában, biztonságban és egészséges környezetben nevelődjön.

A gyerekeket védeni kell fizikai, lelki erőszakkal szemben.

A különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel való kiemelt foglalkozás az óvoda minden dolgozójának kötelessége.

10. 1. 1. Célunk:

A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megsegítése.

A gyermekvédelmi munka a családok életkörülményeinek romlása miatt még nagyobb körültekintést, nagyfokú empátiát, szeretetet, szolidaritást, együttérzést, előítélet mentességet igényel, jóval differenciáltabb, speciálisabb eljárásokat követel.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való együttműködésre készítő kapcsolattartás kiépítése.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Elveink:

- Mindenek előtt a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászoruló körében.
- Szoros kapcsolat kialakítása a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.

Szociális hátrányok enyhítésénél figyelembe vesszük:

- A gyermekek szociális hátterét
- Az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit
- A szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő családok igényeit
- A csonka családok igényeit
- A sajátos nevelést igénylő gyermekekkel kapcsolatos alapelveinket
- A differenciált fejlesztés lehetőségeit a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számára

10. 1. 2. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. **szint: Az óvodapedagógusok szintje, ahol az óvónőknek elsőként adódik alkalmuk**
  - A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadására.**
  - A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet **felfedezésére.**
  - Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztésre.**

2. szint: Gyermekvédelmi felelős szintje

- Ahol a pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** zajlik. A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra** (szociális támogatás, étkezési támogatás igénylésére), a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a **kapcsolattartásra** a családsegítő szolgálat felé.

3. szint: Óvodavezető szintje

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Akinek feladata **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

10. 1. 2. 1. Az óvodavezető feladatai:

- o Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az ott elhangzottakról.
- o Évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét.
- o Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvónőkkel folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket, megteszi.
- o A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt / gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek
- o Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
- o Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

10. 1. 2. 2. A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- o A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre.
- o Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- o Az étkezési kedvezmények dokumentációinak folyamatos vezetése és karbantartása az óvodatitkárral közösen.
- o Szükség szerint családlátogatások végzése az óvónőkkel.
- o Előre egyeztetett időpontban a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- o Segélykérő lapok kitöltéséhez segítségadás, javaslatok készítése az óvónőkkel együtt.
- o A faliújságon a szülők folyamatos tájékoztatása az őket érintő témákban.
- o Folyamatos kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal, szükség esetén képviseli az óvodát.
- o Félévente beszámoló készítése az óvónők és az óvodavezető felé.

10. 1. 2. 3. Az óvodapedagógusok feladatai:

- o Szorgalmazza a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.
- o Folyamatosan nyomon követi a hiányzásokat.
- o Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- o A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulást javaslatával elősegíti.
- o A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kéri.
- o A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja / a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít /.
- o A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása, még az óvoda világát nehezen

- elfogadó, illetve a nem együtt működő, gyermeküket elhanyagoló családokkal is.
- o Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

10. 2. Logopédia

10. 2. 1. A logopédiai foglalkozások célja:

- A beszédhibák és azok következményeként fellépett másodlagos elváltozások korrekciója lehetőleg a gyermek iskolába kerülése előtt.
- A beszédindítás, beszédhibák javítása, nyelvi kommunikációs zavarok javítása, a dyslexia megelőzése, kezelése különböző terápiákkal.

10. 2. 2. A logopédus feladata:

- o Év elején az összes óvodás gyermek szűrése, a beszéd vizsgálata, különös figyelmet fordítva az 5-6 éves korosztályra.
- o Szoros kapcsolattartás a szülőkkel tanácsadás formájában.
- o Állandó szoros kapcsolat, információcsere a beszédhibás gyermekek óvónőivel.
- o A kiszűrt beszédhibás gyermekek csoportba sorolása, heti fejlesztési terv rögzítése /A gyerekek heti két órában vesznek részt a logopédiai foglalkozásokon. A foglalkozások 30/45 percesek/
- o A beszédjavítás mellett a terápián a gyermekek egyéb részképességei is fejlesztésre kerülnek. (kifejezőképesség, szókincsfejlesztés, vizuális észlelés, emlékezet- és figyelemfejlesztés, hallási figyelem, mozgás, finom-motorika, téri tájékozódás).
- o A foglalkozások tartalmát, a használt eszközöket és módszereket befolyásolja az adott gyermek-csoport beszédhibája, személyisége, életkora, s egyéb tényezők (pl.: különböző társuló fogyatékoság).
- o A beszédterápia egy évre lebontott terv alapján valósul meg, különböző beszédgyakorlatokon, kommunikációs és funkciófejlesztő feladatokon, játékokon keresztül.
- o A gyermekek haladásáról folyamatosan feljegyzést készít a munkanaplóba.
- o Az otthoni gyakorlást segíti, az órákon vezetett füzet.

- A sajátos nevelési igényű gyermekekről egyéni fejlődési lapot vezet.
- A nevelési év végén minden gyermekkel kontrollvizsgálatot végez.
- Folyamatosan vizsgálja az időközben jelentkező gyermekeket.
- Rendszeresen tájékoztatja az érdeklődő szülőket, óvónőket a gyermekek haladásáról.

10. 3. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

Alapító okiratunk /311/2012. (XI. 28.) Képviselő Testületi határozat/ alapján óvodánk integrált formában fejleszti a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekeket sérülésüknek megfelelően.

A nevelőmunka tartalmát a 32/2012.(X. 08.) EMMI rendelet szabályozása alapján tervezzük.

Fenntartói segítséggel biztosítjuk a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztéséhez szükséges, személyi és tárgyi feltételeket.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósításra törekszik, külön figyelve a fogyatékos típusának megfelelő deficit kompenzálására.

A nevelés hatására a sérült gyermeknél fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Speciális nevelési szükségletű gyermek, az, aki rendelkezik szakértői bizottsági szakvéleménnyel.

Különleges bánásmódot igénylő:

- ◆ Sajátos nevelési igényű gyermek
- ◆ Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- ◆ Kiemelten tehetséges gyermek

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek – olyan gyermekek, akiknek állandó, vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési –oktatási szükségleteik vannak, ezért a speciális nevelési-oktatási szükségletekhez, sajátosságokhoz egyénenként igazodó bánásmódot igényelnek az óvodában.

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal. Magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedése, önmagához mért fejlődése, a többi gyermekkel való együttélése tekinthető, melyet befolyásolnak a befogadó óvoda pedagógusainak integrációt segítő szakmai továbbképzéseken való részvétele.

Az együttnevelést megvalósító óvodai csoportok pedagógusainak, dolgozóinak, gyermek –és szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására.

Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszertani kombinációk megválasztásában a sérülésspecifikusság alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradás súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

10. 3. 1. A sajátos nevelési igényű gyermek jogai:

Különleges gondozás keretében állapotának megfelelő, pedagógiai és speciális irányú ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították (szakvélemény).

Amennyiben a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben 5. életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító fejlesztő felkészítésben vesz részt (továbbiakban, a fejlesztő felkészítésben való részvételi kötelezettség: képzési kötelezettség). A képzési kötelezettség idejének meghosszabbításáról a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság dönt.

10. 3. 2. A sajátos nevelési igényű gyermek szülőjének joga és kötelessége:

- A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési oktatási intézménybe íratni.
- Gondoskodni a rendszeres óvodába járásról.

10. 3. 3. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének célja

A normál pedagógiai célokkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot ériék el.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését, egyéni fejlesztési terv alapján, a habilitációs órákban gyógypedagógus végzi, a teljes óvodai nevelés ideje alatt, óvodapedagógus végzi a gyógypedagógus irányításával.

Az egyéni fejlesztési terv szolgálja, hogy a fejlesztés számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a mind teljesebb önállóság elérését és a közösségbe való mind teljesebb beilleszkedést. A fejlesztés a gyermeket ne terhelje túl. Cél, hogy olyan

tartalmak kerüljenek meghatározásra, amely a sérült rehabilitációját, habilitációját segíti.

10. 3. 4. A sajátos nevelési igényű gyermek jellemzői:

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokon jut el a célig, a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, autista, vagy egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartás szabályozási zavarral) küzdő, sok, kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

10. 3. 5. A csoportban dolgozó felnőttek, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajka feladatai:

Az enyhe fokban értelmileg sérült gyermek esetében biztosítani a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a folyamatos gyógypedagógiai megsegítést.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek számára biztosítani, hogy a kis lépésekre alapozva, cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésben részesülhessen.

A beszéd fogyatékos, súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek számára biztosítani az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetet.

Az autista, autisztikus gyermekek esetében természetes élethelyzetben biztosítani a jól strukturált környezetet, a fejlesztést, pszichológiai képességmérésre alapozva.

Az integrált ellátás kereteinek megszervezése.

Megfelelő érzelmi biztonság nyújtása.

Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, a szociális, értelmi érettség kialakítását.

A csoportnorma rendszerét úgy alakítani, hogy a különbözőségek (SNI, BTM, HHH gyermekek) elfogadásra, megértésre találjanak.

A befogadó magatartás példaértékű legyen a csoportban dolgozó felnőttek részéről.

Fejlődési rendellenesség észlelése esetén a szülők tájékoztatása, megfelelő, szakemberek megkeresése, szakvizsgálat kezdeményezése.

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni fejlesztési tervének elkészítése gyógypedagógus irányításával, megvalósítása integrált formában.

Folyamatos konzultáció a szakemberekkel, szülőkkel.

10. 3. 6. Mozgásszervi fogyatékos

Mozgásszervi fogyatékos, az gyermek, akinek a mozgása veleszületett vagy szerzett károsodás és/vagy funkciózavar miatt jelentősen és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a szűkebb és tágabb környezet minél sokrétűbb megismertetése, így módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás és életteret (akadálymentes környezet, sajátos technikai eszközök), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Az egészségügyi és pedagógiai rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatai, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni.

Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelés speciális szempontok figyelembe vételével történik, a teljes óvodai életre.

- **Mozgásfejlesztés**

A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök használatát.

- Az önellátás, önkiszolgálás fejlesztése az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetéssel.
- Játéktevékenységben a speciális tér kialakítása.
- A mozgáskorlátozott gyermek aktív közreműködésének segítése.
- Bevonása minden nyelvi és képesség fejlesztést célzó tevékenységbe.
- Az éneklés, a zenei nevelés segítségével a mozgásfejlődés segítése; ellazulás, ritmus és tempóérzék fejlesztése, együtt mozgás a társakkal.
- Rajzolás, kézügyesség fejlesztésekor fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő testhelyzet

megtalálása, szükség esetén speciális eszközök használatával. A finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

- Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.

10. 3. 7. A látás sérült gyermek

Látás sérült gyermekek a nevelés- oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók.

A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkezésének időpontja és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálása minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismerttetése, a rendszeretet, a higiénié, különösen a szem és kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni:

- A vak gyermekeknél kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, a tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást. Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél.

A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerint állandó helyen álljanak.

- Az aliglátó-gyermekek adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló életmódra készíthetők fel. A fejlesztés fő területei megegyeznek a gyengén látó gyermekek nevelési elveivel.
- A gyengénlátó gyermekek főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, kiegészítve a hallással és tapintással. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása.
- Kiemelt fejlesztési terület az óvodában a környezet vizuális megismerttetése:

Látásnevelés,- a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben

A nagymozgás fejlesztése; mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

Finommozgás fejlesztése; kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése

A látás-mozgáskoordináció fejlesztése

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, a tanulást

A tapintás által szerzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket

10. 3. 8. A hallás sérült gyermek

A hallássérült gyermek a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képes. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Ez miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata, a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Fejlesztés feladatai:

- A hallás sérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.
- A nagyothalló gyermek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- A gyermeket körülvevő környezete minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédmegértést és a konkrét megnyilvánulást segítő

eszközrendszerek használata, valamint a család bevonása a fejlesztésbe.

- A hallásukat műtéti úton helyreállított hallássérült gyermeknél fejlesztésük a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van.
- A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még másfogyatékoság is súlyosbíthatja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás, döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésük egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatás esetén eredményes.

10. 3. 9. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A kortárs csoportban megélt tapasztalatok és minták segítik a gyermeket. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

10. 3. 10. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését. Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztasága kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást, figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésre, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően

- beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése

Ez rendszerességgel, utánnézéssel elősegíthető. Segíti még a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasítás, a zene a ritmus, a sok ismétlés. A fejlesztés során törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

10. 3. 11. Beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos gyermek esetén az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája, a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg. A beszéd-és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján.

Egyéni fejlesztésben feladat, a sokoldalú ismeretszerzés cselekvésbe ágyazottan történjen, játékos módszerekkel, segítve a társas kapcsolatok kiteljesedését, a személyiség fejlődését.

Kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikációkialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizumotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával kiscsoportos és egyéni fejlesztési formában.

A speciális, egyéni fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérést.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell. A gyermek fejlesztése a szülőkkel való szoros együttműködéssel érhető el, egyéni fejlesztési terv alapján.

10. 3. 12. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. (társas közeledést nem vagy nehezen fogad.)

A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Megfelelő óvodai környezet kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

10. 3. 13. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekek csoportját különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás

képességeinek fejlődést nehezítő- részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültséget, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottan igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzéseket, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra, a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- Fejlesztési team létrehozása, szülők bevonása
- Megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

10. 4. Gyermektánc

Az énekes népi játék a zenei, a táncos és a beszélt anyanyelv elsajátításának egyik fontos eszköze, magyarul és németül egyaránt. A játékok megismerésével a gyermek sajátos módon alakítja magához a felnőtt világot, főképp utánpótlás formájában.

A gyermekek mozgáseztétikájának fejlesztésében óriási lehetőség kínálkozik a táncos-dalok játékok tanításával, mert a népi gyermekjátékok mozdulata és cselekménye rendkívül gazdag. Nevelői ereje felmérhetetlen. Ezek a játékok ugyanis összetett műfajt képviselnek, melyben a zene, a népköltészet, a mozgáskultúra, és színjátszás egyesül gyermeki szinten, életkori sajátosságának megfelelő színvonalon.

Az értelmi nevelést szolgálja az esztétikus előadásmód és a játék szabályainak, cselekményének ismerete. A szövegek népünk múltjainak emlékeit őrzik. A hiedelemvilág, régi szokások és történelmünk eseményeinek hordozói. Segítője az anyanyelvi nevelésnek a szövegtartalmát, zenei anyagát és néptánc elemeit tekintve egyaránt. A közös ének és játék, ezek gyakorlása és az ismétlések lehetővé teszik olyan értelmi képességek fejlesztését, mint az érzékelés, észlelés, a figyelem összpontosítása és megosztása, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás.

A szép előadás és a játékszabályok betartása önfegyelmre nevel, erősíti az akaratot. A táncos mozgás esztétikáját az adja, ha a zeneiség mellett a nemzeti mozgáskincs megismerését és megvalósítását is bemutatja. Kifejleszt egy sor fontos testi képességet, mint a ritmusérzék, az

ügyességet, gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, a test hajlékonyságát, a helyes testtartást, valamint a kultúrált mozgás képességét. Mindezeket figyelembe véve az énekes-táncos gyermekjáték a személyiség fejlesztésének egyik leghathatósabb eszköze. Az óvodás korosztálynak „táncot” tanítók munkája nem hoz látványos és rövid távú eredményt, mégis látnunk kell az „alapozás” fontosságát.

10. 4. 1. Cél:

- A játékok megszerettetése, örömszerzés, annak lehetővé tétele, hogy felszabadultan, önfeledten játszanak „táncot”.
- Az óvodáskorú gyermek táncos – mozgásra nevelése, melyben egységet alkot a zene, a népköltészet és mozgás.
- Hagyományaink ápolása, a német nemzetiséghez kötődés megsegítése.

10. 4. 2. A foglalkozásvezető feladatai:

- o A gyermekek életkorának megfelelő „értékes” anyag felhasználásával olyan táncos mozgásanyag tanítása, melynek tervszerűen és tudatosan kidolgozott fejlesztési módszerei a gyermekek mozgáskultúrájának, tánckultúrájának fejlesztését szolgálják.
- o Az ösztönös mozgásigény kielégítése, ritmusérzék fejlesztése, a harmonikus mozgás elősegítése a játékok által.
- o A mozgásanyaggal az értelmi képességek, a térérzék, alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- o Jelentős feladat a gyermekek esztétikai érzékének fejlesztése, érzelmi életének gazdagítása.
- o A német nyelven elsajátított dalokkal, játékokkal a német nyelvismeretének megalapozása.

Tartalma:

A népi gyermekjáték tartalmánál és formájánál fogva a legközelebb áll az óvodáskorú gyermekhez, annak érzelmi-és képzeletvilágához, kifejezőképességéhez. Egyszerű, természetes, játékos mozdulatai, táncos formái felelnek meg alkatának, értelmi képességeinek.

A mozgással kísért népi gyermekjátékdalaink olyan kis, de teljes egységek, amelyek őrzik néptáncaink alaprétegét. Ezek a gyermekjátékok bázisai néptáncaink mozgáselemeinek gyermekeink mozgásra-táncra nevelésében.

A megőrzött hagyományos mozdulatok lesznek a gyermek táncanyanyelve.

A táncos mozgásba a játékon keresztül nőnek bele, a játékos mozdulatok természetes folytatásaként játszanak táncot.

A zene érzelmekre ható ereje a gyermekek egymás közti magatartását is befolyásolja. Személyiségét a zene, a tánc, fegyelmező, ugyanakkor serkentő ereje is formálja.

Az évkörnek megfelelő, ehhez igazodó, visszatérő hagyományaink, jeles napok, erősítik a közösséghez tartozás élményét, legyen az a „táncos csoport”, vagy az óvoda közössége.

Módszerei:

Életkori sajátosságait figyelembe véve utánzással, játékosan, a népi gyermekjátékdalok segítségével nevelhetők táncra.

Lehetőségek:

- Heti rendszerességgel szervezett foglalkozások 6-7 éveseknek, csoportközi szervezéssel.
- Hagyományok: Márton nap / Lucázás / Karácsonyköszöntő kántálás / Egyéb, jeles napokhoz kapcsolódó alkalom.

10. 5. Prevenációs mozgásprogram

A testtartás 6-7 éves korban automatizálódik, ezért az óvodás kor érzékeny időszak az egyénre jellemző testtartás kialakulásának szempontjából.

Ebben az életkorban a mozgásfejlesztés fontos célja, iskola-előkészítő, egészségmegőrző feladat a tartáshibák kialakulásának megelőzése, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.

Az egyénre jellemző testtartás a mozgásfejlődés során, a mozgással összefüggésben alakul ki, ezért mind a prevenció, mind a korrekció csak komplex mozgásfejlesztéssel lehetséges.

A prevenció ebben az életkorban kiemelt feladat, mert a megelőzés mindig könnyebb, mint a korrekció, és a kialakulóban lévő tartáshibák megfelelő mozgásprogrammal még visszafordíthatóak.

Az óvodás korú gyerekek többsége szeret mozogni természetes igénye a mozgás. Mégis találkozunk néhány kisgyerekekkel, akik a szervezett mozgásos tevékenységek során félre húzódnak, és hártják a mozgásos szituációkat is.

A mozgás kerülésének oka lehet a motoros koordináció gyengesége, általános ügyetlenség, vagy egy-egy képesség gyengesége, mozgásos tevékenységhez kapcsolódó kudarc élmény. Mivel a gyenge motorika

mozgáskerüléshez vezet, további elmaradások várhatók a testi képességek téren, ami magában hordozza a tartási gyengeség, tartáshibák, kialakulásának lehetőségét.

Óvodánkban a gyerekek szűrését védőnő látja el. Ő azonban nem végez mozgásszervi szűrővizsgálatot. A gyerekeket évenként egyszer státus vizsgálatra hívják be a gyermekorvosok, viszont az ő vizsgálatuk eredményéről nem kapunk tájékoztatást. Így arról sem tudunk, hány kisgyerek igényelne gyógy testnevelési ellátást. Ennek a problémának a megoldása nálunk a közeli jövő sürgető feladata.

A heti egy alkalommal, délutánonként szervezett prevenció célú mozgásos foglalkozások hiányt pótolnak, de nem helyettesíthetik a gyógy testnevelés ellátási körébe tartozó (tartáshibával, mozgásszervi rendellenességgel, deformitással, túlsúllyal, látási hibával, belgyógyászati panaszokkal küzdő) gyerekek szakszerű ellátását, gyógy testnevelését.

A mozgásszegény életmód egyre nagyobb térnyerése, a mozgásszervi rendellenességek egyre magasabb száma indokolja a nagyobb figyelmet, szervezett mozgásfejlesztő program működtetését

10. 5. 1. Cél:

Az óvodánkba járó 5-7 éves korú gyerekek mozgáslehetőséginek szélesítése egészségmegőrző, egészségfejlesztő feladatok ellátása.

10. 5. 2. A foglalkozásvezető feladatai:

- Tájékozódás a mozgásprogramban résztvevő gyerekek aktuális fizikai, egészségi állapotáról.
- Korrekciós, prevenció mozgásanyag összeállítása.
- A természetes mozgáskedv felkeltése, megőrzése a szervezett, irányított mozgásos tevékenységek során.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, pozitív mozgásélmény biztosítása.

- A helyes testtartás kialakulásáért és megőrzéséért felelős izomfűző fejlesztése, mely terhelés során megfelelő aktív támaszt nyújt a gerincoszlop és a láb statikus tartó funkciójához.
- A gyerekek testi képességeinek (kondicionális és koordinációs) célzott, differenciált fejlesztése.
- Pszichikus funkciók fejlesztése

A preventív mozgásos foglalkozások szervezésénél rendszeresen használjuk az óvodai mozgásfejlesztő játékokat, tornaszereket, melyek között kiemelt jelentőséggel bír a gimnasztikai labda.

A szervezett mozgásos tevékenységek kapcsán fontos, hogy öröm, sikerélmény kapcsolódjon a különböző mozgáskészségek egyéni képességeiknek megfelelő gyakorlásához, lehetőség legyen változatos körülmények között a készségek megszilárdításához. Így a gyermek a sikerélmény, az öröm előhívása, újra élése érdekében, ezeket a készségeit a szabad tevékenységei közben is gyakorolja, közben fejlődnek motorikus képességei, pszichikus funkciói.

11. Az óvoda írásos dokumentumai

- SZMSZ
- Házi rend
- A „Mozogni, játszani jó!” pedagógia program
- Az óvoda éves munkaterve, tervezési időkerete: 1 év.
- A csoportnapló
- A gyermekek fejlődési naplója, tervezési időkerete: folyamatos az óvodába lépéstől az iskolába lépésig.
Tartalmazza:
  - a gyermek anamnéziséét,

- az óvónők megfigyeléseit, a beszoktatást követően,
- az óvónők megfigyelési mérési eredményeit félévente,
- a gyermekek képesszintjeit és a fejlesztési elképzeléseket.
- egy-egy gyermek rajzot (családrajz) évente.
- egyéni fejlődési lapot.
- egyéb a gyermek fejlődésével kapcsolatos dokumentumot.

12. Az óvoda kapcsolatai

12. 1. Az óvoda és a család

A család a szocializáció első színtere, ez bővül a 3 éves gyermek számára az óvoda színterével. Az óvoda a családdal szorosan együttműködve, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését.

A szülőknek jogaik és kötelezettségeik vannak gyermekeik gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolai életmódra történő alkalmassá tételében. A gyermeket a szülő ismeri legjobban, az óvónők viszont szaktudással rendelkeznek, valamint olyan korosztályi tapasztalattal, mely alapján hathatós segítséget tudnak nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

A partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A család és az óvoda kapcsolata a pedagógiai hatások forrása. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.

Az óvoda kezdeményezi, majd tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.

Körültekintően szervezzük meg a kapcsolattartás formáit, mely az információk áramoltatását, a szülők szemléletformálását, az óvoda tartalmi munkájának megismerését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott szolgálni.

A nyílt és bizalmon alapuló kommunikáció kiépítése időigényes feladat. Fontos, hogy a pedagógusok kezdettől fogva rendszeresen beszéljenek a családokkal. Természetes, oldott kapcsolatra törekdjének..

A kapcsolattartás formái, módjai:

- a családlátogatás,
- a szülős beszoktatás,
- a napi kapcsolattartás,
- faliújság

- a szülői értekezletek,
- igény szerinti fogadóórák,
- nyílt napok,
- a szülőkkel közösen szervezett rendezvények,
- a szülőkkel közösen szervezett ünnepek,
- a szülőkkel közösen szervezett kirándulások.
- Szülők Fóruma.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A családok nevelési szokásainak megismerése, feltérképezése
- A családok segítése, - a különböző támogatási formákról tájékoztatás adása
- Szükség szerint a szakemberek bevonása a problémák kezeléséhez
- A kapcsolattartási formák működtetése, azokról feljegyzés készítése
- A gyermekneveléshez nyújtott szakmai tevékenység koordinálása /szülői igények felmérése egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai és egyéb előadások és beszélgetések megtartásával kapcsolatban/
- Megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerep betöltése az együttnevelésben
- A család élethelyzetéről a tudomásunkra hozott vagy jutott információkat bizalmasan kezeli
- A szülőket rendszeresen tájékoztatja a csoport nevelési elképzeléseiről, eredményeiről
- A szülőket folyamatosan, de legalább évente két alkalommal tájékoztatja gyermekük fejlődéséről
- Kikéri a szülők véleményét a gyermekeket érintő fontos kérdésekben és bevonja őket a döntéshozatalba /színházlátogatás, kirándulás, stb./

Óvodavezető feladata:

- Működtetni a szülők érdekegyeztető fórumát, a Szülők Fórumát

12. 2. Az óvoda és a bölcsőde

Óvodánkba jelentkezhetnek olyan gyerekek, akik korábban már részt vettek intézményi nevelésben. Az óvoda alakítson ki jó kapcsolatot a Nefelejcs Bölcsődével, ismerje meg nevelőmunkáját.

A beiratkozást követően látogassanak el az óvodapedagógusok a bölcsődei csoportokba.

12. 3. Az óvoda és a város óvodái

Napsugár és Meseház Óvodákkal jó kapcsolat kiépítése. Szakmai munkaközösségek életre hívása, közös programok szervezése,- sport napok, mese előadások.

A nevelőtestületekben kialakult jó gyakorlatok átadásának lehetőségét ki kell alakítani, szakmai bemutatók, konferenciák szervezése.

12. 4. A z óvoda és az iskolák

Az óvoda és az általános iskolák kapcsolattartása a gyermekek zavartalan iskolakezdése érdekében fontos. A kölcsönös tapasztalatcsere hozzájárul egymás nevelési céljainak megismeréséhez, megértéséhez. Az iskolák művészeti csoportjai rendszeresen bemutatkoznak óvodai rendezvények kapcsán – adventi idő, gyermek-hét, nemzetiségi-hét.

Minden tanévben, óvodapedagógusaink ellátogatnak az első osztályokba. Volt óvodásainkkal az iskolai környezetben találkoznak. A tanév végén júniusban visszahívjuk óvodánkba a volt ovis első osztályos gyermekeinket.

A Pásztói Miklós Művészeti Iskola növendékei, hangszeres bemutatót tartanak advent idején.

12. 5. Az óvoda és a Lamberg–kastély Kulturális Központ és a Radó Antal Városi Könyvtár

A könyvtárral, a művelődési központtal kapcsolatainkat úgy alakítjuk, hogy nevelési feladataink megoldását segítsék, színesítsék., - kézműves foglalkozások, múzeum-pedagógiai foglalkozások, kiállítások megtekintése.

Óvodai rendezvényeink, lebonyolítását segíti, hogy alkalmanként igénybe vehetjük a Művelődési Ház nagytermét, színpadát.

12. 6. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Szoros kapcsolatot tartunk fent a Mór Városi Önkormányzattal, a Német Nemzetiségi Önkormányzattal.

A képviselőtestület tagjainak tájékoztatása az óvodai rendezvényekről, programokról, meghívók küldése.

Szükséges, hogy fenntartónk naprakész információkkal rendelkezzen óvodánkról, a hozzánk járó gyermekek problémáiról, az itt dolgozók munkakörülményeiről, hogy szükség esetén segíteni, támogatni tudja munkánkat.

A Nevelési Tanácsadóval, a helyi Gyermekjóléti Szolgálattal a kapcsolattartás építése, a speciális nevelést igénylő gyermekek fejlesztése, támogatása érdekében szükséges. Kapcsolattartás formái: találkozások, előadások szervezése mind a nevelőtestület részére, mind a szülői közösség részére.

Az egészségügyi szakszolgálat – óvoda orvos, fogorvosok, védőnők – szűrővizsgálatainak előkészítése, folyamatos lebonyolítása. A gyermekek egészségének megőrzése, egészségvédelme érdekében. A szülők egészségügyi ismereteinek felfrissítése, szülői ankétokon.

13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi
- lelki
- szociális érettség.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.

Mozgása összerendezett, harmonikus. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordinációja és a finom motorikája.

Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme.

A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

A 6-7 éves gyermek az óvodáskor végére érhetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Végig tudja hallgatni és megéri mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, felismeri a napszakokat.

Ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.

Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival szemben. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja az eredményes tevékenykedést.

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett egyéni fejlesztő munka mellett érhetjük el a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

14. Legitimációs záradék:

A Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programot készítette a Pitypang Óvoda nevelőtestülete.

2013. július 16.

Füstös Zsuzsanna

nevelőtestület nevében

Szabó Katalin

szakalkalmazottak nevében

A Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programot elfogadta Négele Helga az óvoda vezetője.

2013. július 16.

Négele Helga

óvodavezető

A Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programról véleményét nyilvánította a szülői szervezet.

Mór, 2013. július 16.

Kastélyi Mária

Szülők Fóruma elnöke

A Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programról egyetértését kinyilvánította:

Dátum:.....

.....

Fenntartó

Dátum:.....

.....

Német Nemzetiségi Önkormányzat

14. 2. Érvényességi rendelkezések

A helyi nevelési program módosításának lehetséges okai:

- Nevelőtestületi javaslat
- Törvényi szabályozás változása

A módosítás/ döntés előkészítés szervei:

- Nevelőtestület
- Szülők Fóruma

A program módosításához szükséges támogatottság:

- A nevelőtestület kétharmados többségi szavazata
- 80%-os szülői egyetértés

14. 3. A nevelési program nyilvánossága

A nevelési program nyilvános, egy példánya a szülők részére az óvoda folyosóján megtalálható, illetve olvasható Mór Város honlapján, www.mor.hu.

Felhasznált irodalom

1. 363/2012. (XII. 17.) kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
3. 17/2013.(III.17) EMMI rendelet A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
4. Mérei F.– V.Binét: Gyermeklélektan Bp. Gondolat 1978.
5. Tótszóllósné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Bp. FER-GO Kft. 1994
6. Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. Alex Typo Kiadó 1992
7. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközével Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Ped. Int.
8. Vizuális képességek fejlődése Szerk.: Kárpáti Andrea Nemzeti Tankönyvkiadó 1995
9. Óvodai nevelés játékkal, mesével elmélete és módszertana Szerk.: Zilahi Józsefné Iskolafejlesztési Alapítvány 1994
10. Az ős kincsei Szerk.: Eperjesy Béláné Jerebán Könyvkiadó 1993
11. Szabó Zsuzsa: Te is bábozz velünk. Ferling- Pres 1990
12. Játék és feladatgyűjtemény az epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában programhoz. Corel – Print Nyomda Debrecen
13. Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. Editio Musica 1974
14. Mór város története
15. Dr. Ranschburg Jenő: Az óvodáskor magatartási és személyiség problémái(Miskolcon elhangzott előadás)
16. Nagy Jenőné: Óvodai program készítés – de hogyan?
17. Óvodavezetők kézikönyve I-V kötet OKKER Kiadó 1994-1997
16. Hétköznapi varázslatok. Óvodai nevelés Freinet – elemekkel. Szerk.: Karczewicz Józsefné Bp. 1997
18. Zsámboki Károlyné – Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejvel, szívvel Fabula Humán Szolg. Bp. 1993
19. Zwiesprachigkeit im Kindergarten zusammengestellt von Theresia Talabér Sopron 1992

20. **Deutsch im Kindergarten**
Komm, wir wollen tanzen
Komm, wir wollen Katz und Maus
Zusammengestellt von Rosa Mammel
Herausgeber: Ministerium für Kultur und Bildung, Ungarn 1995
21. **Sikeres oktatási és nevelési utak**
Erfolgreiche Bildungslaufbahnen Teil 1: Vom Kindergarte in die
Grundschule 2013. Magyarországi Németek Országos Önkormányzata,
Goethe Institut, Magyarországi Német Pedagógiai Intézet
22. **Laminé Antal Éva – Petráné Képes Gizella: EFQM Kiválóság
modellre épülő MÉRÉS,ÉRTÉKELÉS AZ ÓVODÁBAN**
Kiadó: Aquila ' 89 Humán Szolgáltató Bt 2003.
23. **Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolába**
Alex – Tipo 1992
24. **Antal Judit: Mentálhigiéné az óvodában**
Győr, 2008.

Jegyzőkönyv

Készült: Pitypang Óvoda nevelői szoba

Dátum: 2013. július 16. 16,00

Esemény: Nevelőtestület értekezlet, a Mozogni, játszani jó! pedagógiai program megvitatása, elfogadás

Jelen vannak a jelenléti ív szerint.

Téma:

1. Mozogni, játszani jó! pedagógiai program
2. Egyebek

Négele Helga, intézményvezető:

Javaslatot tesz a jegyzőkönyvvezető személyére: Kántor Gáborné, óvodapedagógus, és a jegyzőkönyv hitelesítője személyére: Toloczkné Haász Andrea, óvodapedagógus.

A jelenlevők egyhangú szavazással elfogadták a személyi jelöléseket.

Az óvodavezető felkérte Forstner Zsuzsanna óvodavezető helyett, hogy aláírásával lássa majd el a pedagógiai programot a nevelőtestület nevében.

Szóbeli kiegészítést tett Négele Helga:

A pedagógiai programot a nevelő közösség team munkában fogalmazta meg. A programírást a törvényi környezet változása indokolta. A törvényeket a programírás előtt mindenki elolvashatta, továbbképzéseken tájékozódhatott mindenki a prioritásokról. Mindenki szabadon javaslatot tehetett a program tartalmára.

A pedagógiai program végleges írásba foglalása július első felében történt, utána minden óvodapedagógus elektronikus úton megkapta az anyagot.

A pedagógiai program megfogalmazást a törvényi környezet változása indokolta. Az előző nevelési programunkhoz képest tartalmi bővülést az esélyegyenlőség biztosításának kérdése, a különleges bánásmódot igénylő (SNI) gyermekek egyéni hátrányainak figyelembe vevő fejlesztő gyakorlati munka körvonalainak megfogalmazása adott. Hangsúlyosabbá tettük a személyiségfejlesztés, a tehetséggondozás feladatait. Az egészségfejlesztés meghatározó pillére a mozgásfejlesztés és a gondozás, mely magába foglalja az egészséges táplálkozást is. Véleményem szerint a 2010-es nevelési program módosítás, már ezeket a hangsúlyokat tartalmazta, így a pedagógiai munka elveinek, gyakorlatának átdolgozása nem volt indokolt, - továbbra is az eddig folytatott nevelő munka gyakorlatát kell alkalmaznunk, legalább ilyen jó szinten mint eddig! Szeptembertől a nevelőmunka hatékonysága új segítővel erősödik, alkalmazni fogunk pedagógiai asszisztenseket.

Tárgyi feltételek bővítésére folyamatosan szükség lesz, különösen az SNI gyermekek nevelése, fejlesztése kapcsán. Egyéni megsegítést szolgáló speciális eszközök: pelenkázó asztal, egyszemélyes asztal, stb.

Beszéd fogyatékos gyermekeknél logopédiai alapkészlet csoportonként.

Hozzászólások, vélemények, kiegészítések:

Bagotainé Surányi Zsuzsanna:

A pedagógiai program alapos, átgondolt, mely átfogja a gyermekek teljes óvodai életét, nevelését, fejlesztését.

Programunk alapján végzett munkánk a sikerkritériumi mérések alapján eddig is jól működött. A most átdolgozott részek, a törvényi előírások megjelenítésével pedig még átgondoltabb, szervezettebb munkát biztosít számunkra.

Segítséget ad a sajátos nevelést igénylő, fogyatékkal küzdő gyermekek csoportba integrált neveléséhez, fejlesztésének lehetőségeihez.

Jó a környezetvédelmi rész, mely a tudatos környezetnevelést, óvást alapozza meg.

Négele Helga:

Kérem, hogy a munkaközösségek vezetői tolmácsolják a munkaközösségek véleményét.

Nagy Péterné (Mese báb munkaközösség vezető):

Pedagógia programunk újrafogalmazása a törvényi változások figyelembevétele okán vált szükségessé.

Mostanáig is jól működő, bevált programunk az átfogó elemzést követően is teljes mértékben figyelembe veszi: az óvodai nevelés alaprogramját, a sajátos nevelést igénylő gyermekek nevelésével kapcsolatos irányelveket, a nemzetiségi nevelés speciális elemeit, a helyi sajátosságokat, hagyományainkat. A pedagógiai programban megfogalmazott gyermekkép, óvodaképünk, nevelési elveink, céljaink, véleményem szerint összhangban vannak a gyermekközpontúság elveit figyelembevevő nevelőközösség értékrendjével. Tartalmában, teljes mértékben segítséget nyújt a mindennapi nevelőmunkához.

Hegedüsné A. Edina:

Nekem sokat segített ez a mostani átdolgozás. Többször elolvasta a nevelési programot is, de a szövegező munkacsoportba azért is jelentkeztem, hogy még alaposabban megismerjem a pedagógiai munka jelen állás szerinti irányait.

Steinherrné G. Ildikó:

A 2010-es nevelési program módosítás kapcsán óvodánk már a mozgásfejlesztés lehetőségeit szélesre tárta. A mostani törvényi hangsúly az egészség fejlesztésre helyeződött, de véleményem szerint az egész óvodai nevelés korábban is, és mostantól még hangsúlyosabban ezért munkálkodik. Az egészségfejlesztés, a gondozással, a mozgás megszerettetéssel, a környezettudatos gondolkodás formálásával biztos kereteket ad a jövő óvodásai számára. Programunk ezen elemei részletesek, gyakorlati kapaszkodókat adnak a nevelőmunkát végzők számára.

Forstner Zsuzsanna:

A pedagógia program kidolgozásakor megfogalmazódott bennem, hogy zsenik vagyunk. Hosszú nevelőmunkánk ideje alatt úgy érzem, mindig a gyerekek személyiségét fejlesztettük

a törvényi kereteket figyelembe véve, ezután is ezt kell tennünk még inkább figyelve az egyéni képességek kibontakoztatására, az egyéni megsegítésekre, tehetséggondozásra. Ezeket a célokat, az alacsonyabb csoportlétszámok jól szolgálnák.

Király Erzsébet (Egyéni képesség fejlesztő munkaközösség vezető):

A sajátos nevelési igényű gyerekekkel való foglalkozás lett részletesebben kidolgozva, figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveire és az óvoda alapító okiratában foglaltakra.

A speciális eszközök beszerzése lesz még feladatunk és a team munka kultúrájának erősítése,- a gyógypedagógusok és az érintett szülők bevonásával.

Izményi Ferencné:

A gyermekvédelmi felelős alkalmazását nem írja elő a köznevelési törvény. Az óvodapedagógusok, illetve az intézményvezető feladata a gyermekvédelem, különösen a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek kidolgozása, alkalmazása.

Négele Helga:

A köznevelési törvény mellékleteiben én sem olvasta a pótlékokat szabályzó mellékletben gyermekvédelmi pótlékról. Igen a csoportos óvodapedagógusok feladata a gyermekvédelem. A szabályzó kereteket megadja az SZMSZ-ünk és a most megfogalmazott pedagógiai programunk. Személy szerint én továbbra is szeretném, ha a nevelőtestületünkől egy valaki koordinálná ezt a munkát és tartaná a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal.

Hornich Teréz (német nemzetiségi munkaközösség vezető):

A német nemzetiségi nevelés hatékonysága csak a családok aktívabb bevonásával képzelhető el.

Programunk része a nemzetiségi nevelés, szerteágazó, biztosítja az egész napos nevelés lehetőségeit. A csoportokon múlik, mennyi valósulhat meg a programból. A gyermekek otthonról nem hozzák a német nyelv ismeretét, talán már a nemzetiségi hagyományokat sem ismerik a szülők, mindent az óvodától várnak.

Munkaközösségünk továbbra is gyűjti a helyi hagyományokat, azokat a tevékenységeket, amik az óvodás gyermek életébe beiktatható, integrálható.

Négele Helga:

Fontos a gyermekek nyelvi képességeinek feltérképezése az óvodáskor elején, s ezt rögzíteni is kellene. Majd innen elindulva tervezhető és egyre szélesebb körben alkalmazható a német nyelv az óvodai nevelés területein. Ez elemző, feltáró munka nélkül nem sikerülhet.

Baloghné Eőry Ildikó:

Az eddigi programunk is átgondolt, tudatos és gyerekszabott volt. Ez nem változott.

A kiegészítéseket pl.: SNI gyerekekkel való foglalkozás, bánásmód még fokozottabb átgondolást, felkészülést igényel. A programban a sérült gyermekkel való bánásmód alaposan

kidolgozott. Reméljük erre ritkán lesz szükség. A környezetvédelem fontossága is jól kidolgozott, amit még tudatosabban kell beépítenünk munkánkba
További hozzászólás, vélemény, kiegészítő javaslat nem volt. A mozgás fontossága most is központi helyen áll. A szabad játék személyiségfejlesztő szerepe az új programban jól érzékelhető.

Több hozzászólás, vélemény nem volt.

Négele Helga: A 6/ 2013. (VII. 16.) nevelőtestületi határozat a Mozogni, játszani jó! Pedagógiai program elfogadásáról.

Szavazás.

A jelenlevők egy hangúán, 18 igen szavazattal támogatták a Pitypang Óvoda Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programját.

Négele Helga: A Mozogni, játszani jó! Pedagógiai programot jóváhagyom.
Köszönöm a munkát, az együttgondolkodást! Bízom benne, hogy programunk jól szolgálja majd a 3 -7 éves gyermekek személyiségfejlődését!

A Német Nemzetiségi Önkormányzathoz és a fenntartóhoz elektronikus és papíralapon is eljuttatjuk 2013. július 31-ig.

2. Egyebek

A programhoz csoportnapló is tartozik. Az idő rövidege miatt javaslom, hogy központilag engedélyezett csoportnaplót vezessünk a következő nevelési évben, melyet az új törvényi rendelkezések alapján szerkesztettek.
Bemutatom a kiadótól kapott csoportnapló tervezetet.

A csoportnaplót átlapozták a testület tagjai.

Bergerné H. Ildikó:

Egészen más a tervezés része a naplónak, de a gyermekekről szerepel az egyéni feljegyzéshez a hely.

Kántor Gáborné:

Valóban, az idő rövidege miatt jó ötlet ezt a naplót bevezetni. Szükség esetén a jövőben bármikor módosíthatunk rajta.

Linczné R. Ágnes:

A németes csoportban, hogyan tervezzük?

Forstner Zsuzsanna:

A németes csoportokban a beírást németül vezetjük.

Négle Helga:

Javaslom a nevelőtestületnek, hogy 7/2013. (VII. 16.) nevelőtestületi határozatban döntsünk a központi csoportnapló elfogadásáról.

Szavazás. A jelenlevők 17 igen egy tartózkodással elfogadták az új csoportnapló bevezetését.

K.m.f

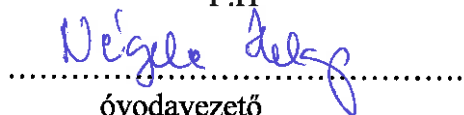

Kántor Gáborné
jegyzőkönyv vezető

Toloczóné Haász Andrea
jegyzőkönyv hitelesítő

P.H

óvodavezető

Pitypang Óvoda
OM:029851

Óvodapedagógusi értekezéslet

Jelenléti fv

Bagotainé Surányi Zsuzsanna	Bagotainé Surányi Zsuzsanna
Baloghné Eőry Ildikó	Baloghné Eőry Ildikó
Bergerné Horváth Ildikó	Bergerné Horváth Ildikó
Forstner Zsuzsanna	Forstner Zsuzsanna
Geszler Józsefné	Geszler Józsefné
Győrfi Krisztina	Győrfi Krisztina
Hartl Tiborné	Hartl Tiborné
Hornich Teréz	Hornich Teréz
Izményi Ferencné	Izményi Ferencné
Kántor Gáborné	Kántor Gáborné
Király Erzsébet	Király Erzsébet
Linczné Ruff Ágnes	Linczné Ruff Ágnes
Nagy Péterné	Nagy Péterné
Négele Helga	Négele Helga
Hegedűsné Apolczer Edina	Hegedűsné Apolczer Edina
Steinherné Géringér Ildikó	Steinherné Géringér Ildikó
Toloczóné Haász Anrea ^d	Toloczóné St. Andrea
Tóthné Kőhidi Zsuzsanna	Tóthné Kőhidi Zsuzsanna

Mór, 2013. július 16.

Négele Helga

óvodavezető